

Historische Kring Diemen

Jaargang 23 – Nummer 2-2013

VRIJWILLIGERSWERK IN DIEMEN

IN DIT NUMMER:

O.A. DE ZONNEBLOEM, DE SCHAKEL, svDIEMEN, BIBLIOTHEEK, KERK, COLLECTEREN,
VOEDSELBANK, VIVOS, IVN, STICHTING WELZIJN DIEMEN EN VEEL FOTO 'S

VRIJWILLIGERSONDERSCHIEDING GEMEENTE DIEMEN

De gemeenteraad van Diemen heeft besloten om op vrijdag 19 november 2010

De heer W. Krook

de vrijwilligersonderscheiding toe te kennen,

hiermee grote waardering tot uitdrukking te brengen voor de bijzondere wijze, waarop hij zich gedurende vele jaren verdienstelijk heeft gemaakt voor de Diemense samenleving.

Griffier, H. van Berkwin

De voorzitter, mevrouw A.F. Koopmanschap

Diemen, 19 november 2010

Door de gemeenteraad van Diemen werd in 2004, op initiatief van de politieke partij 'Democraten Diemen', besloten om jaarlijks een aantal vrijwilligersonderscheidingen uit te gaan reiken. Onderstreept werd dat zonder de inzet van vrijwilligers, een aantal zaken niet zouden worden gedaan. "Vrijwilligerswerk is als cement, want het zorgt voor samenhang in de gemeente. Het vergroot de leefbaarheid, bevordert de zelfredzaamheid van mensen en kan het isolement van bepaalde groepen voorkomen" werd zelfs geopperd.

Iedereen die een inwoner kent (bijvoorbeeld een lid van een schoolbestuur, een sport- of buurtvereniging, een mantelzorger of een vrijwillige brandweervrouw of man - om maar een paar categorieën te noemen) die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor de Diemense samenleving, wordt uitgenodigd dit te melden. Vervolgens gaat de Werkgroep Vrijwilligersonderscheiding de voordrachten toetsen voordat de onderscheiding, in de vorm van een oorkonde en een erespeld, zal worden toegekend.

Ook werd in de afgelopen jaren een aantal (oud-)bestuursleden van de 'Historische Kring Diemen' voorgedragen en met deze bijzondere onderscheiding bedankt: Henk Teiwes (2005), Noor van Mens (2008), Wiard Krook (2010), Dineke Groen-Nieuwpoort en Jan Groen (2012).

INHOUD

• Voorwoord, <i>Taco ten Dam</i>	p. 1
• Ontstaangeschiedenis ASV 'De Schakel', <i>Taco ten Dam</i>	p. 2
• In 40 jaar van VSO naar Stichting Welzijn Diemen (SWD), <i>Alfons Ruitenbeek</i>	p. 7
• Doe-dingen voor jongeren in en rond De Ontmoeting, <i>Jaap Haag</i>	p. 10
• Hoe vrijwilligers in 1931 D.V.A.V. oprichtten, <i>Taco ten Dam</i>	p. 11
• De geschiedenis van de afdeling Diemen van De Zonnebloem, <i>Will Bulterman</i>	p. 15
• Vereniging Initiatief voor Ontwikkelings Samenwerking (VIVOS), <i>Alfons Ruitenbeek</i>	p. 19
• Ervaringen van een vrijwilliger bij de Sint Petrus' Bandenkerk, <i>Ad Jansen</i>	p. 20
• Een gesprek met Josje Kronenberg, <i>Ellen van Meurs</i>	p. 21
• Enige grepen uit de 15-jarige geschiedenis van de INV-werkgroep Diemen, <i>Jaap Haag</i>	p. 22
• Gerda Smit coördineert de Voedselbank in Diemen, <i>Jaap Haag</i>	p. 28
• Collecteren in Diemen-Noord, <i>Ellen van Meurs</i>	p. 29
• Cor Saan (1929-2013), <i>Jaap Haag</i>	p. 30
• Bij het overlijden van Cor Saan, <i>Taco ten Dam</i>	p. 31
• De bibliotheek van de OBS De Venser, <i>Wiard Krook</i>	p. 32
• Prikbord, <i>redactie</i>	p. 33

Historische Kring Diemen

www.historischekringdiemen.nu
www.beeldbankdiemen.nl

opgericht 16 maart 1991

jaargang 23, nummer 2-2013
gratis voor leden

bestuur:	
voorzitter:	John Cuijpers
secretaris:	Peter Texier
penningmeester:	Han Saan
bestuursleden:	Frans Deckers Jaap Haag Noor van Mens Cora Rijfkogel
secretariaat:	Rietzangerweg 104 1111 VN Diemen tel. 695.41.40 j.texier@chello.nl
gironummer:	152.58.66 Penningmeester HKD Buitenlust 50 1111 JK Diemen saan44@zonnet.nl
redactieadres:	Anne Frankstraat 13 1112 LL Diemen t.ten.dam@planet.nl
redactieteam:	Will Bulterman Taco ten Dam Jaap Haag Wiard Krook Ellen van Meurs Alfons Ruitenbeek
lay-out: opmaak:	Wiard Krook Martijn van der Riet
eindredactie:	Taco ten Dam
druk:	MultiCopy Diemen Sniep 77 1112 AJ Diemen tel. 698.16.00 fax. 690.56.09 diemen@multicopy.nl multicopy.nl/diemen

ISSN 0929-9068

© 2013 Artikelen of delen daaruit mogen niet worden overgenomen zonder toestemming van de auteur(s). Het lidmaatschap van de Historische Kring Diemen bedraagt € 15,- per jaar. Leden ontvangen de HKD-Nieuwsbrief en minimaal tweemaal per jaar het verenigingsblad Historische Kring Diemen. Men kan lid worden door zich aan te melden bij het secretariaat.

VOORWOORD

Aan de ene kant is het niet moeilijk om een themanummer over vrijwilligers in Diemen samen te stellen. In Diemen zijn namelijk veel vrijwilligers actief. Een blik in de "Gemeentegids van Diemen" is voldoende om een indruk te krijgen van de vele verenigingen die drijven op de inzet van mensen die op een of andere manier betrokken zijn bij de activiteiten van die vereniging. De lokale kranten puilen wekelijks uit van nieuwtjes of verslagen van activiteiten van verenigingen of individuen die zich vrijwillig inzetten. De gemeente Diemen waardeert vrijwillig werk in hoge mate en heeft tien jaar geleden de vrijwilligersonderscheiding in het leven geroepen voor vrijwilligers die zich op bijzondere wijze belangeloos inzetten voor de Diemense samenleving.

Maar de weelde van een groot aanbod heeft voor het samenstellen van een themanummer over vrijwilligers in Diemen dus ook een moeilijke kant. Sinds het eerste nummer van de *HKD* in 1991 is er in heel veel nummers wel op een of andere manier aandacht besteed aan vrijwilligerswerk. Of het nu ging om een sportnummer, een nummer over de zorg of een nummer over de feesten: vrijwilligers kwamen altijd wel in beeld. Sommige groepen kunnen in dit nummer om die reden ontbreken. Zoals de grote schare vrijwilligers die met het *Diemer Festijn* voor veel plezier en ontspanning zorgen in het Diemense.

De redactie heeft voor dit nummer dus moeten wikken en wegen om tot een keuze te komen die weliswaar heel interessant is, maar waarmee je het niet altijd goed kunt doen. Altijd zullen er vragen zijn waarom er geen aandacht is besteed aan pakweg de *Vrijwillige Brandweer*. Het antwoord kan dan luiden dat de *Vrijwillige Brandweer* al twee gedenkboeken heeft voortgebracht. We hebben wel gemerkt dat er in alle geledingen van het vrijwilligerswerk nog zoveel onontgonnen gebied is dat een tweede themanummer in de toekomst goed mogelijk is.

In dit nummer zijn de onderwerpen zeer divers.

Taco ten Dam schetst de ontstaansgeschiedenis van de *De Schakel*, nog steeds met 20 verenigingen en 1000 leden diep verankerd in de Diemense samenleving. Daarnaast komen ook de eerste woelige dagen in beeld van *sv Diemen*, opgericht in de jaren dertig als *D.V.A.V.*, een pure voetbalclub van liefhebbers. Een sportvereniging die honderden zo niet duizenden mensen in de loop der jaren plezier heeft verschaft. Het is soms goed even stil te staan hoe een vereniging ontstaan is en dat niets vanzelf (in facto zonder de inzet van vrijwilligers) groeit en bloeit. Jaap Haag schildert met een scherp oog voor detail uitgebreid de geschiedenis van de *IVN-werkgroep Diemen*. Het is bewonderenswaardig hoe deze vrijwilligers erin slagen de natuurbeleving in Diemen onder de aandacht te brengen. Vrijwilligerswerk en *De Zonnebloem* zijn bijna synoniemen. Will Bulterman schrijft erover. Ellen van Meurs schrijft als ervaringsdeskundige een prachtig verhaal over het collectantenwerk. Ex-wethouder Alfons Ruitenbeek opent weer zijn persoonlijk archief en haalt herinneringen op uit de periode van zijn eigen vrijwilligerswerk voor de *Stichting Welzijn Diemen* en de *VIVOS*. Verder komen bijzondere vrijwilligers als Tiny en Sjaak Groot, Ad Jansen, Josje Kronenberg en Gerda Smit aan het woord. En mocht u Wiard Krook de afgelopen weken gemist hebben? Hij was weer wekenlang (vrijwillig) in de weer met het verzamelen van foto's en lay-outen van het nummer dat u in uw handen heeft.

Ik wens u namens de redactie veel plezier en u weet: wij stellen uw reactie altijd op prijs!

Taco ten Dam, eindredacteur

HET BEGON OP EEN WEILANDJE ACHTER DE BURGEMEESTER DE KIEVIETSTRAAT

Taco ten Dam

De *Algemene Schakel Vereniging* (ASV) neemt met circa twintig verenigingen en meer dan 1000 leden een stevige plaats in in de Diemense samenleving. De ASV beheert daarnaast het verenigingsgebouw De Schakel aan de Burgemeester Bickerstraat. Onlangs droeg voorzitter Henk Abels (77) de voorzittershamer over aan zijn dochter Sandra. Maar onder welke omstandigheden werd de ASV (toen nog *Algemene Speeltuinen Vereniging* genaamd) in 1953 opgericht? Waarom moest er in Diemen een speeltuinenvereniging komen? Een terugblik op de vroege jaren vijftig.

Veel ruimte

Alle buurten in Amsterdam kenden al voor de oorlog speeltuinenverenigingen. In Amsterdam-Zuid zelfs al sinds 1921. Waar er in de stad meer sociale activiteiten waren, konden in Diemen kinderen makkelijker buitenspelen dan in Amsterdam. Met veel groen, veiligheid, boerderij en dieren, ruimte volop en sociale controle. Het verenigingsleven concentreerde zich vooral bij de lokale voetbaltrots *D.V.A.V.* waar in 1949 bijvoorbeeld 2500 toeschouwers aanwezig waren bij een belangrijke wedstrijd. De toneelvereniging *Ons Toneel* trok volle zalen in hotel café *De Kroon* aan de Muiderstraatweg; er kwamen bij een toneelvoorstelling al gauw ruim 1000 bezoekers. En dat met een inwoneraantal dat in de oorlog met een derde was teruggelopen! Als de winter daartoe gelegenheid bood, kwam de populaire *Diemer IJclub* weer helemaal tot leven.

Jaren vijftig

De jaren vijftig stonden in het teken van de wederopbouw. Werken, werken, werken, er was nauwelijks aandacht voor de afschuwelijke jaren die geweest waren. Een derde van de Diemense bevolking was in de oorlog haar woonruimte kwijt geraakt, maar omkijken mocht niet. De "evacués", zoals men ze in Diemen noemde en die nog steeds veelal in de Transvaalbuurt de huizen van weggehaalde joden bevolkten, kregen in Diemen geen enkele voorrang of zelfs maar een beetje medewerking van gemeentezijde om terug te keren. Het waren de jaren vijftig waarin kleedjes kloppen op straat na elf uur 's ochtends was verboden. En waar tijdens een verjaardag met z'n twintigen roken in een kleine, benauwde huiskamer geen probleem was.

School

De kinderen gingen naar de lagere school. Twee aan twee in krappe bankjes met twee inktpothouders en onder een schap voor je schriften. Rechtop zitten, luisteren en je mond houden. Tafels opdreunen en blinde kaarten zonder Diemen uit je hoofd leren. Af en toe schoot een brutaaltje een propje door de klas. Met het leesplankje "Aap Noot Mies" hadden Diemense kinderen minder moeite dan de kinderen in de grote stad. Bij "Weide, Does en Schapen" kregen ze over het algemeen meer beeld dan stadskinderen. Gerda Pieterman (1954) over de jaren vijftig in het boek "Herinneringen aan het verdwenen Diemen-Zuid": "In het voorjaar plukten wij pinksterbloemen in de weilanden rondom ons. Ik aaide vaak het paard dat in het weiland aan het einde van de straat stond." En Ria Woorts vertelt in hetzelfde boek: "Ons huis had een grote tuin met een schommel. Er was een boomgaard met heerlijke fruit- en notenbomen. We kweekten zelf groenten en we hadden kippen, ganzen en konijnen."

Een foto uit de tijd toen de Diemense kinderen nog gewoon op straat konden spelen (foto archief fam. Vijns).

Ouderparticipatie

Ouderparticipatie op school vond men in Diemen niet echt nodig. Ja, dat was iets wat je wel in de grote steden hoorde waar socialisten het voor het zeggen hadden, zoals in Amsterdam. In Diemen vond men het niet nodig. Tijdens een bijeenkomst in 1953 van ouders en leerkrachten in het R.K. Verenigingsgebouw knikten allen instemmend toen hoofdonderwijzer Schneider stelde dat “er gewoon geleerd moest worden op school.” Maar de bisschop bleek progressiever dan het schoolhoofd en pastoor Mol. De bisschop stuurde een duidelijke brief waarin hij aanspoorde om tot de oprichting van een oudercommissie te komen. Maar er was nauwelijks belangstelling. De opvatting was dat de ouders thuis de opvoeding voor hun rekening namen en dat de school carte blanche kreeg om de zaakjes aldaar te regelen.

Familie Doorsnee

In de huiskamer nam vooral 's avonds in veel gezinnen de radio een belangrijke plaats in. In de “Bonte Dinsdagavondtrein” zorgden jonge artiesten als Willy Alberti, Toon Hermans, Rudi Carrell en Snip & Snap voor vermaak waar de dag erop op school en werk lang over werd nagepraat. En de “Familie Doorsnee” was mateloos populair. De serie, geschreven door Annie M.G. Schmidt, werd twee keer per maand uitgezonden. Maar heel af en toe waren er andere geluiden op de radio te horen. Muziek, nou ja muziek dat was het niet, vonden veel ouderen. De jeugd leek zich af en toe te roeren met een eigen stem. Misschien was het wel een schreeuw om aandacht in een wereld die om volwassenen draaide die hard moesten werken en nauwelijks tijd voor de kinderschare hadden. Overigens was een van de opvallendste kenmerken van het sociale leven in de jaren vijftig de historisch gezien ongekend lage criminaliteit in Nederland, ook in vergelijking met het buitenland. De sociale controle van de verzuilde verenigingen en organisaties had daar zeker mee te maken.

Hendrik Bouman

Toch kon Diemen zich niet onttrekken aan de tijdgeest waarin steeds meer aandacht voor het opgroeiende kind kwam. Het straatbeeld veranderde, heel langzaam, maar toch: de auto's wonnen steeds meer terrein. Wat belangrijker was voor de minister van Justitie was dat de vrijgelaten jeugd in ons voorbeeldland Amerika in zijn ogen vaak over de schreef ging. Nederland was een prettig en veilig land, dat wilde hij graag zo houden. Hij zou met de jongste jeugd beginnen.

En zo kon het gebeuren dat er begin 1953 bij Hendrik Bouman, de groepscommandant van de rijkspolitie in Diemen, een brief van de minister van Justitie werd bezorgd. Het verzoek was om in Diemen een algemene speeltuinvereniging op te richten. Hoewel niet alle kinderen in Diemen in een boerderij woonden, leek het toch een beetje overdreven. Ook in een straat als de Burgemeester De Kievietstraat was voldoende speelruimte voor de jeugd. Frits Reurekas in “Kent U ze nog, de Diemenaren”: “Deze straat was tot en met de jaren zestig bijna een autoloze straat. De talrijke jeugd kon er rustig spelen. Een van de meest geliefde spelletjes was slagbal met rondjes.”

Meer dan een speeltuinvereniging

De nood in Diemen was blijkbaar niet zo hoog. Maar Bouman zette door. Het ministerie van Justitie was er alles aan gelegen de jeugd van de straat te houden. Men stond erop dat overal in Nederland, Diemen niet uitgezonderd, aandacht werd besteed

Hendrik Bouman (1901-1959), groepscommandant van de rijkspolitie in Diemen, was nauw betrokken bij de oprichting van de Algemene Speeltuin Vereniging in 1953

aan recreatiemogelijkheden voor de kinderen. Bovendien vond Bouman zelf dat het dan wel in naam een speeltuinvereniging was, maar dat zo 'n vereniging ook de spil kon worden van het sociale leven in Diemen. Daar leken de pastoor en de twee dominees toch wel wat moeite mee te hebben. De opvatting was dat je, en dat gold vooral voor de katholieken, in verenigingsverband beter alleen met je geloofsgenoten kon optrekken. Bouman vond het moeilijk om zijn baan als politieman te combineren met het oprichten van een speeltuinvereniging, maar hij had genoeg netwerk in het dorp om te weten waar hij zijn moest. Zo benaderde hij gemeenteraadslid J. Sarfaty en D.J. Reitsma om een voorlopig bestuur te vormen en de mogelijkheden te onderzoeken.

Hotel café De Kroon aan de Muiderstraatweg speelde een belangrijke rol in de ontstaansgeschiedenis van de ASV

Een optocht van de in 1945 opgerichte Buurtvereniging 'De Kievietstraat'. Voorzitter G. Karnekamp werd voorzitter van het stichtingsbestuur van de ASV

Burgemeester De Kievietstraat

Sarfaty had een prima plan. In de Burgemeester De Kievietstraat was immers een bloeiende buurtvereniging die was ontstaan na de bevrijdingsfeesten van 1945. Met veel elan organiseerde de bewoners daar feesten en toneelvoorstellingen die met groot succes in hotel café *De Kroon* opgevoerd werden. En interessant voor de wegbereiders van de speeltuinvereniging: voor de kinderen werd veel gedaan. Zo organiseerde de *Buurtvereniging De Kieviet* de jaarlijkse spannende Sinterklaasfeesten. En het boottochtje voor de kinderen naar de kersenboomgaard in IJsselstein was zo'n succes dat het diverse malen gemaakt werd. Sarfaty polste voorzitter Gerard Karnekamp of zijn vereniging ervoor voelde om zich te transformeren naar een nieuwe speeltuinvereniging. Dat ging de buurtvereniging echter te ver. Zij bleef graag zelfstandig, maar Karnekamp stond wel sympathiek tegenover het idee van een nieuwe speeltuinvereniging. Hij wilde voorzitter zijn van een voorlopig bestuur en omringde zich met adviseurs uit de buurtvereniging zoals de heren A.R. de Baare, H. Reurekas en nog steeds initiator politiemans Bouman op de achtergrond. Die kon tevens melden dat er een klein bedrag was om de kosten te dekken.

Uitnodiging "ten Raadhuize"

Sarfaty zocht contact met B & W om te praten over de oprichting van de ASV, een plaats voor de speeltuin en een subsidie om speelwerktuigen aan te schaffen. Kort daarop kreeg Sarfaty antwoord dat de gemeente bereid was een terrein achter de Burgemeester De Kievietstraat te bestemmen voor een kinderspeeltuin. De burgemeester had wat meer tijd nodig om na te denken over de voorwaarden en de huur van het terrein. Al spoedig kreeg het voorlopig bestuur de uitnodiging voor een overleg met de burgemeester en wethouders: "Hierbij hebben wij de eer U mede te delen dat een bespreking van enkele initiatiefnemers voor de aanleg van een kinderspeeltuin met ons college kan plaatsvinden op woensdag 12 augustus a.s. des avonds te 7.30 uur ten Raadhuize."

Oprichtingsvergadering

Dat gesprek moet voorspoedig zijn verlopen want ruim drie weken later vond de oprichtingsvergadering plaats in hotel café *De Kroon*, het etablissement van Dorus van der Kroon aan de

Muiderstraatweg. In de zaal waren 33 leden aanwezig, hoewel de vereniging al 110 leden telde. Ook aanwezig was pastoor Mol, de dorpspastoor die gekleed in zijn toog in het dorp een bekende verschijning was in het straatbeeld. Toen voorzitter Karnekamp in zijn openingswoord een enthousiast pleidooi hield om binnen de ASV ook hobbyclubs toe te laten en zelfs aanmoedigde om deze op te richten, bleek dat pastoor Mol van gedachten was veranderd. Hij gaf te kennen dat hij naast de Petruskerk een eigen speeltuin wilde stichten.

Conservatieve pastoor

Alsof er geen wereldoorlog met gezamenlijke ellende was geweest, golden voor de pastoor weer de vooroorlogse wetten van de verzuiling: spel en sport alleen met

geloofsgenoten. Echt verrassend kon de ommekeer van Mol niet zijn. Hij stond immers bekend als een conservatief denker die in zijn ellenlange preken gewoon was te waarschuwen tegen de "uitwassen" van de moderne tijd. Daarbij refereerde hij met regelmaat aan de gevaren in het vrijzinnige Amsterdam. Voorzitter Karnekamp was zo beduusd dat hij Mol verzocht de vergadering te verlaten. Dat deed Mol, maar niet alleen. Ook de dominees verlieten *De Kroon*. Later keerden zij op hun schreden terug. Zij werden zelfs lid van de ASV en betuigden hun actieve steun aan de nieuwe speeltuinvereniging. De ledenvergadering koos W. van de Weerdhof tot voorzitter van het definitieve bestuur.

Karnekamp en Dallinga

Om de lege kas van penningmeester Van Ulsen te vullen, startte het bestuur een aantal acties. Er kwamen toezeggingen van de gemeente en de winkeliersvereniging. Daarnaast wilde het bestuur een collecte houden, maar burgemeester Dallinga hield dat in eerste instantie tegen. Sarfaty wist hem echter te overreden waarna groepscommandant van de rijkspolitie Bouman die de ASV een warm hart toedroeg, de datum bepaalde op maandag 30 oktober. Op die dag toog Gerard Karnekamp met de collectebus naar de ambtswoning van burgemeester Dallinga en belde aan. Toen deze niet thuis was en naar verluidt op bezoek was bij dokter Hartman, liep Karnekamp door naar de dok-

Alg. Speeltuinver. „Diemen”

FILM:

Op zondag 12 maart zal om 14.00 uur in het speeltuingebouw aan de Emmastraat worden vertoond: 'Jerry in het Wilde Westen' met Jerry Lewis. Toegang op vertoon van knipkaart of tegen betaling van 75 cent.

Diemer Courant 9 maart 1972

terswoning. Daar trof hij de beide heren. Dokter Hartman trok zijn portemonnee en doneerde spontaan 25 gulden waarna de burgemeester zich niet kon laten kennen en ook 25 gulden tevoorschijn haalde. In totaal kon Van Ulsen bijna f 1050 in zijn lege sigarenkistje stoppen. Vrijwilligers haalden daarna maandelijks de contributie op bij de leden. Er was nu wel een vereniging met wat kapitaal, maar nog geen accommodatie.

Schommel en oude auto

Er waren nog diverse vergaderingen nodig voor het ASV-bestuur en B & W. om de plooiën glad te trekken. Maar aan het eind van het jaar kwam de definitieve toezegging voor een speelterrein: een stukje weiland achter het laatste blok huizen van Burgemeester De Kievietstraat. De ingang was in de Nicolaas Lublinkstraat. Nu kon in de wagenmakerij van J. van Drie begonnen worden met de speelwerktuigen. Het werden een schommel, twee wippen en een evenwichtsbalk. Verder werd er een oude auto neergezet en een paar rioolbuizen. Nadat op 14 juli 1954 de speeltuin officieel was geopend, kwamen ook andere activiteiten op gang. Zo zetten de nieuwe eigenaar van hotel café *De Kroon*, Piet van Leeuwen, graag zijn deuren open voor een eerste kindervoorstelling. En onder redactie van mevrouw Wilbers verscheen het eerste clubblad, genaamd "De Wip".

Ouddiemerlaan

Het zat niet altijd mee in de beginjaren. Het laaggelegen terrein van de speeltuin veranderde na een regenbuitje meteen in een modderpoel. De oplossing kwam toen er een stukje grond aan de Ouddiemerlaan gebruikt kon worden, dit keer zelfs met een gebouwtje erbij. Daar kon de opzichter verblijven, maar het voormalig gebouwtje van de afdeling wederopbouw werd tevens de kraamkamer van het clubleven toen T. de Wit en G. Marckelbach er een figuurzaag- en knutselclub begonnen. Tjantje Grootenboer repeteerde er voor een kindermusical en eens in de zoveel tijd organiseerden B. Vervetjes en U. Dijkstra er een ruilbeurs voor de bekende spaaronderwerpen van de jaren vijftig: sigarenbandjes, lucifersmerken, suikerzakjes en postzegels.

Sociaal-cultureel centrum *De Schakel*

We lezen in het "ASV Jubileumboek 1953-2003" over de verschillende locaties in Diemen waar de leden van de *Algemene Speeltuin Vereniging* (ASV) in de loop der jaren terecht konden. Het begon met een drassig weilandje achter de Burgemeester De Kievietstraat. Toen een oud gebouw aan de Emmastraat. In 1961 vond hier nieuwbouw plaats waardoor ook de Scouting Diemen er een plek vond. In 1978 volgde een verhuizing naar een voormalig schoolgebouwtje aan de Prinses Beatrixlaan, later omgedoopt in de naam "Docval".

De laatste verhuizing vond plaats in 1984 en was naar de voormalige Prinses Ireneschool aan de Ouddiemerlaan. Na de sluiting van deze christelijke school voor het lager onderwijs in 1982 werden de lokalen eerst nog voor korte tijd gebruikt door het jeugdhonk *Stennis*.

In 1907 werd aan de Ouddiemerlaan de 'School met den Bijbel' gebouwd. In 1921 werd het schoolgebouw aanzienlijk vergroot. Na een complete verbouwing in 1951 werd de naam van deze lagere school veranderd in 'Prinses Ireneschool' (foto archief mw. Bredschneijder)

Vanaf 1984 kon de 'Algemene Schakel Vereniging' haar intrek nemen in het oude schoolgebouw van de Prinses Ireneschool. Op de foto zien we de voormalige hoofdingang aan de Ouddiemerlaan. De ingang van het gebouw van het sociaal-cultureel centrum 'De Schakel' werd verplaatst naar de Burgemeester Bickerstraat (foto Wiard Krook)

Nu het ASV-gebouw "De Schakel", met een nieuwe ingang aan de Burgemeester Bickerstraat een feit was kon de ASV (nu "Algemene Schakel Vereniging" genaamd) verder uitgroeien.

Er kwamen, naast de vele activiteiten die de ASV van oudsher al organiseerde (bijvoorbeeld Speeltuinenvereniging, Creatieve club, Jeugd Wandelclub, Wandelclub 'De Natuurstappers', Avondvierdaagse, Operetteclub, Jeugd musicalclub, Judovereniging 'H.C. Fritz', Yogaclub, Jeugdpostzegelvereniging 'De Postiljon', Postzegelvereniging 'De Zegelaars', Tienderdisco, Drumfanfare ASV Diemen, Streetband 'New Double Eight', het organiseren van cursussen yoga, Engels en Franse taal, naaien, briden, bloemschikken, poppen maken, het organiseren van ruil- en postzegelbeurzen en het organiseren van volksfeesten (zoals de intocht van Sint Nicolaas, koninginndag, en 'Santekraam), telkens weer nieuwe verenigingen bij als onderafdeling van de ASV.

Genoemd kunnen worden: Sjoelclub 'De Schuivers' (1984), Klaverjasclub 'ASV-Troef' (1985), Bridgeclub 'Sans Atout' (1986), Bridgeclub 'Odileo' (1986), Diemer Huiscomputer Club (1986), Bridgeclub 'FMK' (1988), Biljartvereniging 'ASV '88' (1988), Carnavalsvereniging 't Schakeltje' (1989), Dansclub (1990), Motorclub 'MC Switch' (1993), Bridgeclub 'Honneur' (1994) Biljartvereniging 'G.R.A.S. '94' (1994), Schaakvereniging SV Donner (1996), Biljartclub 'ASV 2000' (2000), Biljartvereniging 'Fahrenheit' (2001) en Biljartvereniging 'Frankendaal' (2001).

Betekenis dankzij vrijwilligers

De vereniging kende in de loop der jaren vele hardwerkende en gemotiveerde vrijwilligers als bestuurslid, waaronder enige prominente figuren uit de Diemense politiek en bedrijfsleven. In het bijzonder mag hier oud-ASV-voorzitter Piet van Diemen worden genoemd, die op 27 oktober 1990, uit handen van de toenmalige wethouder Hanneke van Wel de erepenning van de gemeente Diemen kreeg uitgereikt. Dit was ter gelegenheid van het bekleden van 25 jaar bestuursfuncties.

Of het indertijd de doelstelling was om met de oprichting van onder andere een speeltuinenclub, een knutselclub, een handwerkclub, een boetseerclub en een operetteclub de jeugd van de (Diemense) straat te houden is niet zeker. Wat wel zeker is, is het feit dat de ASV in haar 60-jarig bestaan heel veel heeft betekend (en nog steeds betekent) voor de ontwikkeling en het sociale leven van veel Diemenaren. Dankzij een uniek leger van vrijwilligers!

Literatuur

- **Boterman**, Jack & Wim van **Grinsven**: *De jaren '50*, Warnveld 2005.
- **Cuijpers**, J., T. ten **Dam**, I. **Heemskerk**, A. **Jansen**, W. **Krook**, E. van **Meurs**, Y. **Saan** en B. van der **Schot** (red.): *Het katholieke hart van Diemen; honderd jaar Sint Petrus' Bandenkerk 1910-2010*, Sint Petrus' Bandenkerk & Historische Kring Diemen, Diemen 2010.
- **Groen**, Dineke, Jan **Groen** & Taco ten **Dam**: *Herinneringen aan het verdwenen Diemen-Zuid; oud-bewoners vertellen hun verhaal*, Historische Kring Diemen, Diemen 2010.
- **Diemen**, P.A. van & J.F. **Reurekas** (red.): *Jubileumboek Algemene Schakelvereniging 1953-2003*, Diemen 2003.
- **Reurekas**, J.F.: *Kent u ze nog...de Diemenaren deel 2*, Zaltbommel 1988.
- **Reurekas**, J.F.: *Diemen in grootmoeders tijd*, Zaltbommel 1993.
- **Schuyt**, Kees & Ed **Taverne**: *1950 Welvaart in zwart-wit*, 2000.
- **Internet**: <http://biografie.vara.nl/splash/> (19 november 2013).
- **Internet**: <http://www.radiovisie.eu/nl/nieuws.rvsp?art=00075357> (19 november 2013).

Links een kleine greep uit de vele activiteiten van de ASV: Burgemeester Strumphler Tideman verwelkomt in 1981 Sinterklaas op de Loswal; de leden van de Bridgeclub bekennen kleur; een leerzame bijeenkomst van de Diemer Huiscomputer Club en ontspanning bij de Carnavalsvereniging 't Schakeltje' (foto's Gerrit Hols)

In 40 jaar van "VSO" naar "Stichting Welzijn Diemen" (SWD)

EEN VAN DE EERSTE PROJECTEN WAREN TAALESSEN AAN MAROKKAANSE ARBEIDERS BIJ LUYCKS

Stichting **Welzijn** Diemen

Alfons Ruitenbeek

Een grote kop in *Diemer Nieuws* van donderdag 5 september 2013 over twee pagina's geeft aan dat de *Stichting Welzijn Diemen* (SWD) veertig jaar bestaat. Veel bekenden van mij halen herinneringen op. Wat kan ik er dan nog aan toe voegen als oud-wethouder van onder meer *Welzijnszaken* in de jaren 1978-1986? Ik kijk terug vanuit die functie, dan heb je toch weer andere ervaringen en herinneringen.

Maidenspeech in 1972

In april 1972 werd ik min of meer gedwongen raadslid voor de KVP. Ik stond onder aan de kandidatenlijst omdat ik als secretaris van het parochiebestuur van Sint Petrus' Bandenkerk toch al handen vol werk had. Maar de fractievoorzitter ging verhuizen en niemand op de lijst wilde of kon het overnemen.

Inderdaad mijn eerste grote speech ging over "samenlevingsopbouw". Dat verschijnsel kende ik al uit 1968 toen ik vanuit het parochiebestuur in Diemen betrokken was bij de vorming van een kerkelijke opbouw in de Bijlmer. Daar waren alleen halfhoge wegen en lange viaducten om de doorkijk te bevorderen. De eerste huizen werden gebouwd op Hoogoord. Daar was ook de eerste pastorie, tevens huiskamerkerk. Pater Ferd Veelenturf S.J. wilde ook helemaal geen kerk bouwen. Hij dacht aan kerkruimten in de geplande collectieve ruimten in de grote flatgebouwen. In die dagen werd daar ook gedacht aan samenlevingsopbouw. Er ontstond de *Stichting Contact en Adviesorgaan Bijlmer* (SCAB) met directeur Laurent van der Maessen.

Luycks

Toen ook in de Raad van Diemen de oprichting van een *Kontaktcentrum* aan de orde kwam, was ik vreemd genoeg toch al een beetje ervaringsdeskundige. Ik denk dat de raadsleden toen verbaasd waren over dat nieuwe raadslid. De eerste opbouwwerker was de heer Elich. Het *Kontaktcentrum* was in een leeggekomen winkel op de hoek van de Burgemeester Bickerstraat. Zo ontstond op 15 augustus 1973 de *Vereniging voor Samenlevings Opbouw* (VSO). Ik werd er uiteraard meteen lid van. Een van de eerste projecten was les geven aan de Marokkaanse arbeiders die bij *Luycks* werkten. Mijn vrouw deed er aan mee en ontdekte al snel dat er geen vrouwen kwamen. Op een zaterdagmiddag trokken mijn vrouw en ik naar de flat Egeldonk die nog tot Diemen behoorde. De voorgenomen grenswijziging was nog niet rond

was en de gemeentegrens liep voorslansnog langs de liftkokers. Egeldonk is inmiddels allang weer afgebroken om plaats te maken voor nieuwe laagbouw. Men spreekt nu over de kleine E-buurt. Zo maakten we kennis met Oulad Youssef, die negen jaar in een caravan bij *Luycks* woonde.

Door de bouw van Egeldonk kon hij zijn gezin laten overkomen. Zie, hoe men in die tijd met gastarbeiders omging. Collega-wethouder Jan Wolf (*PvdA*) met wie ik tegelijk als wethouder (*CDA*) van 1978-1986 lid van het College was, zei dan ook onmiddellijk als portefeuillehouder van Volkshuisvesting, dat die caravans zo spoedig mogelijk moesten verdwijnen.

Als wethouder *Welzijnszaken* kreeg Alfons Ruitenbeek op de Wereldvrouwendag van 1983 in het Diemense gemeentehuis te maken met een demonstratie voor de inrichting van *Kinderdagverblijven* (foto's Gerrit Hols)

40
jaar
Welzijn Diemen

Een fotoserie van een demonstratie voor een betere kinderopvang in het gemeentehuis van Diemen in 1983. Aan wethouder Ruitenbeek werd een hui-
lende pop aangeboden (foto's Gerrit Hols)

Vrijwilligerswerk

Mijn vrouw gaf onder andere aan het 15-jarig meisje Fatima Nederlandse les. Ze had in Marokko Franse les gehad en zo kon ze met behulp van de Franse taal Nederlands leren. Maar dan wel bij het gezin thuis. Het is goed gelukt, ze is een tijd tolk geweest. Wij hebben de familie ook bezocht in Marokko en waren aanwezig bij het huwelijk van de oudste zoon Mohammed. De contacten zijn er nog steeds. Fatima is al lang oma.

Voortgang van de VSO?

In die dagen waren ook de vijf studententorens in Diemen gebouwd. Veel studenten hadden belangstelling voor het maatschappelijk gebeuren. Vanuit het lidmaatschap van een vereniging maakte ze het de aangestelde werkers en het bestuur niet gemakkelijk. Hanna Blok was lang voorzitter. Ze is ook bekend als oud-raadslid en als lid van de Diemense afdeling van de *Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland* (AWN) en betrokken bij de opgravingen in Oud-Diemen.

Als raadslid en later wethouder bezocht ik wel de vergaderingen, maar ik beperkte mij tot waarnemen. Maar in mijn welzijnsportefeuille - vooral in de druk bezochte commissievergaderingen - werd ik min of meer gecoacht door deze maatschappelijk geïnteresseerde jonge mensen op de publieke tribune. Tal van verlangens brachten zij naar voren en het moest vooral gratis zijn. Er werd daarbij ook gedacht aan de VSO. Eigenlijk was het een soort maatschappelijke samenlevingsopbouw.

Achteraf gezien was het een mooie periode. Een kleine gemeente, die graag groot wilde worden en daarbij antwoord moest geven op de voorzieningen die daarbij hoorden. Meestal ontbraken de subsidies van de hogere overheid. De VSO had door de verenigingsvorm, waar dezelfde mensen met dezelfde wensen ter vergadering kwamen, te weinig armslag. Aangestelde werkers werden voor de voet gelopen.

Zo werd besloten om van verenigingsvorm over te stappen naar een stichtingsvorm: de *Stichting Voor Samenlevings Opbouw*.

Nieuwe taken

Telkens als er een nieuwe activiteit tot stand ging komen, werd deze al snel bij de VSO ondergebracht. Ik kan me herinneren, dat zo iets niet als vanzelfsprekend werd ervaren. Veel discussies hoorden erbij. Arie van 't Hoogt, de huidige directeur, heeft sinds december 2012 de leiding. Arie was al enige tijd voordien als tijdelijke kracht werkzaam. Tijdens een gesprek overhandigt hij me het jaarverslag 2012: een lijvig verslag van bijna 60 pagina's. De titel "Samen maken wij de samenleving die Diemen verdient" spreekt me aan. Mooi, dat was eigenlijk ook de gedachte die in mijn maidenspeech te horen viel. En, zoals ik hierboven al beschreven heb paste het ook in mijn maatschappelijke opvattingen.

Het jaarverslag toont geordend in een aantal hoofdstukken de belangrijkste activiteiten:

1. Peuterspeelzalen: *de Peuterboot*, *de Tuimelaar*, *'t Ros Beyaerd*, *de vier Heemskinderen* en *het Speelhuis*.
2. Sociaal-culturele activiteiten: KinderZomerSpelen (KZS), sport- en spel-instuiven, cursusbureau Naschoolse activiteiten en volwassenen- en ouderenwerk.
3. Tiener- en jongerenwerk: kickboksen en voetballen in de sporthal, filmavonden in *'t Kruidvat*, inloopavonden in *het Noorderlicht* en *de Diemer Factory* (16+). De daar georganiseerde activiteiten trokken weinig belangstelling.

4. Individuele ondersteuning en advies: Vraagbaak (de Gemeenteraad heeft ondanks de grote behoefte aan een toegankelijke voorziening, deze opgeheven), informatieve huisbezoeken aan 75-, 80- en 85-jarigen (het gaat om preventie en signalering), ouderenadviseur voor zelfstandig wonenden en Wonenplus: persoonlijke ondersteuning, klusdienst, tuinonderhoud, vrijwilligersvacaturebank.

Veel zaken komen me bekend voor, maar het toont toch een veranderende samenleving.

Kinderdagverblijven

Twee onderwerpen, die me in mijn wethoudersperiode nogal bezig hebben gehouden waren kinderdagverblijven en het jongeren centrum. Het was niet nodig om mij van het belang te overtuigen, maar de rijkssubsidiepot was leeg. Er werd bovendien bij gezegd, dat referenties achterwege moesten blijven. We moesten maar geduld hebben.

Op Wereldvrouwendag werd ik erbij geroepen. Ik kreeg een droevig gezang te horen, een afkeurende toespraak en een huilende pop aangeboden. Nou dacht ik: "Ik laat de pop ombouwen tot een lachende pop en die zal ik bewaren totdat het mijn beurt is." Ik weet niet meer hoe lang het geduurd heeft voordat ik het eerste kinderdagverblijf kon openen, maar de lachende pop had ik bewaard en meegenomen. In mijn toespraak heb ik daarvan gebruik gemaakt. De pop heb ik aan iemand overhandigd, maar ik heb mijn trofee nooit meer teruggezien.

Jongeren centrum

Het creëren van een jongeren centrum heeft me jaren bezig gehouden. Subsidie en zoeken naar een goede plek. Ik vond een plek ver van de 'bewoonde' wereld. Dat was de algemene wens omdat velen lawaai-overlast vreesden. Principieel had ik daar veel moeite mee: de jongeren behoren bij ons en hebben toch wel enig toezicht van ouderen nodig. Maar de roep om een eigen jongeren centrum was niet te stuiten. Begonnen werd aan de Prins Hendrikkade toen het gezin Paardekoper de oude pastorie van de Hervormde kerk verliet. De jongeren noemden het *DeKaaij*. Maar de ruimte bleek al snel te klein met als gevolg weer nieuwe acties. Zo droegen jongeren bij de opening van een raadsvergadering een doodskist naar binnen. Ze kwamen het jongeren centrum begraven! Zulke incidenten kon burgemeester Strumphler Tideman maar nauwelijks verwerken. Hij belde me bij een andere gelegenheid 's avonds laat op: "De jongeren hebben de Ireneschool gekraakt."

"De wethouder!"

De volgende morgen trommelde ik op de deur: "De wethouder," riep ik. Ze lieten me binnen en ik zag ook de jongerenwerker. Op mijn verzoek zijn ze na een paar dagen vertrokken. De doodskist heb ik laten opbergen. Toen na veel gepraat en overleg uiteindelijk een dubbele barak kon worden geplaatst, was er een bruikbaar jongeren centrum. Ik had mijn trouwe ambtenaar Piet Faay verzocht om van piepschuim grote letters te laten zagen (een heel alfabet). Die werden in de bewaarde doodskist gelegd. En zo togen wethouder en ambtenaar naar het nieuwe jongeren centrum met de doodskist aan het eind van de Ouddiemerlaan. Ik nodigde de jongelui met de letters zelf een naam te bedenken. "Stennis" werd de naam. Het centrum moest later wijken voor een viaduct in de nieuwe A1. We vonden een nieuwe plek aan de

Het jongeren centrum 'Stennis' aan de Ouddiemerlaan in Diemen-Noord (foto Gemeente Archief Diemen)

weg naar de gemeentewerf. Geen barak meer, maar een stenen gebouw. Een andere naam: "Ben effe naar Piet". Gestoeld op de ambtenaar Piet Faay, die lang de zorgen met mij gedeeld heeft. Weer later werd het "Diemer Factory". En nu meldt het *Diemer Nieuws* dat het gebouw niet meer voor jongerenactiviteiten zal worden gebruikt. De tijden veranderen!

Koepel

De huidige directeur Arie van 't Hoogt onderstreept het nieuws dat de gemeenteraad heeft besloten dat de *Stichting Welzijn Diemen* (SWD) zich zal moeten aansluiten bij een koepelorganisatie buiten Diemen om overheadzaken efficiënter te kunnen regelen. De SWD blijft wel zelfstandig lokaal werken. Volgens wethouder Ruud Grondel zou zo'n koepelorganisatie als een centraal bureau kunnen functioneren.

Maar wie ben ik? Maar de SWD is zelf toch al een koepel. Ik hoop dat men er voor waakt dat de vele groepen die er onder vallen geen richtlijnen krijgen van die hogere koepel!

Een juiste werkplek

Ik ben van mening dat de SWD een juiste vestigingsplaats in *De Omval* heeft. Op zijn verzoek vertel ik Arie wat de letters betekenen. *Ontmoetings- en Muzischcentrum Voor Alle Leeftijden*.

Ik ben daarbij geïnspireerd door de vooroverhellende gevel die architect Soeters heeft ontworpen, maar ook door de naam van het voorlopig ontmoetingscentrum in een barak aan de Beatrixlaan, het *Diemer Ontmoetings Centrum Voor Alle Leeftijden* (Docval)). Politiek was het ooit voor alle partijen een heel belangrijk onderwerp. Ik ben blij dat de grote zaal goed functioneert waardoor men nu spreekt van "Theater De Omval". Als Soeters de opdracht had gekregen een theater te ontwerpen, had hij misschien iets anders gemaakt!

De Omval' aan de Ouddiemerlaan. Het markante gebouw van architect Soeters wordt thans 'Theater De Omval' genaamd (foto Wiard Krook)

DOE-DINGEN VOOR JONGEREN IN EN ROND "DE ONTMOETING"

Jaap Haag

"Alles bij ons draait op vrijwilligers, alleen de predikant niet. Van het clubwerk en de kinderdiensten tot aan de schoonmaak, open maaltijd, het kosterscollectief en de diverse commissies en niet te vergeten de wekelijkse uitzendingen van de kerkdienst voor radio Diemen; het wordt allemaal door vrijwilligers gedaan", aldus Tiny en Sjaak Groot, die al van jongs af aan betrokken zijn bij de gereformeerde kerk in Diemen, nu - na het samengaan met de hervormden - de Diemense gemeente van de *Protestantse Kerk in Nederland* (PKN).

Heel mooi vertellen

Sjaak (1938) en Tiny (1941) zijn geboren Diemenaren oftewel Diemenezen. Hun leven lang kerkelijk betrokken. Al op jonge leeftijd lid van het koor *De Jonge Lofstem*. Dat was weliswaar een hervormd koor, maar dat was in Diemen geen punt. Tiny zat daarnaast op de hervormde zondagsschool en na haar twaalfde werd ze er leidster. "Ze kon heel mooi verhalen vertellen", aldus Sjaak. "Ik was diep onder de indruk toen ik Tiny, die ik toen nog amper kende, voor een stampvolle kerk een kerstverhaal hoorde vertellen".

Jeugdwerk

Voor kinderen tot 12 jaar hadden we de jongens- en de meisjesclub. Voor spelletjes en knutselwerk: "figuurzagen, kleien of handwerken, doe-dingen dus". Tiny en Sjaak hebben er allebei leiding aan gegeven. In het najaar werd er een kerstspel voorbereid. En uit het clubwerk is ook het kinderkoor ontstaan. Vervolgens had je de groep van 12 tot 15 jarigen, waarmee "veel aan sport en spel gedaan werd, en soms ook een avondje uit. En voor 16 jaar en ouder was er de *Gereformeerde Jeugdvereniging* (GJV), waarin de afzonderlijke *Gereformeerde Jongelingen- en Gereformeerde Meisjesvereniging* waren opgegaan. Dat was een discussieclub, waar elke week een bepaald onderwerp besproken werd. Daarnaast had je nog de ontspanningsvereniging, die één maal per maand op zaterdagavond een bijeenkomst had. In een zaal achter de kerk, waar je kon tafeltennissen of biljarten. En

Tiny Groot vertelt voor de kinderen van de clubs het verhaal van de opstanding, Pasen 1988 (foto collectie familie Groot)

vooral: elkaar ontmoeten. Vandaar het verzoek om een buffet, wat bij een aantal ouderen wel de nodige weerstanden op riep". Het was de tijd van een jongere generatie, die zo haar eigen voorkeuren en ideeën had. Een tijd ook van uitvoerige discussies op de inspirerende landelijke bondsdagen van de GJV. En in Diemen heeft Sjaak als voorzitter van de *Gereformeerde Jeugdcentrale* én als jeugdouderling jarenlang de stem van de jongeren in de kerkenraad verwoord.

Doeners

Enthousiast vertellen Tiny en Sjaak over allerlei acties voor goede doelen en over het koor: de *Religion Singers*, met een modern repertoire. De veranderingen in het kerkelijk jongerenwerk weerspiegelden de vernieuwingen in de kerk in de jaren 1960/70. Een voorbeeld daarvan was de actieve deelname van kinderen aan de kerkdienst; als de preek begon was er voor hen de eigen kindernevendienst. Tiny en Sjaak zagen hun zoon Sjaak (geboren op oudejaarsdag 1979) eveneens allerlei kerkelijk jeugdwerk op zich nemen. Tevens trad hij toe tot de Diemense vrijwillige brandweer. Een jongensdroom. Maar ook een vorm van betrokkenheid, die op een bepaalde manier met geloof verbonden is. Maar de familie Groot is niet zo van grote woorden. Gewoon iets doen, dat is meer hun stijl.

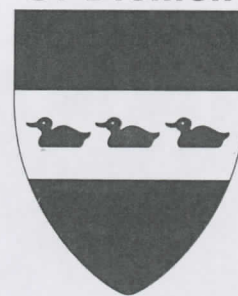
Een avond van de Gereformeerde Jeugdvereniging, begin jaren '60 (foto collectie Sjaak en Tiny Groot)

Hoe vrijwilligers in 1931 "D.V.A.V." oprichtten

ZELFS DE PASTOOR EN DE DOMINEE KONDEN DE BLOEI VAN HET VOETBAL IN DIEMEN NIET TEGENHOUDEN

sv Diemen

Taco ten Dam

Sportverenigingen bestaan, uitgezonderd de professionele organisaties, bij de gratie van vrijwilligers. Gedreven door hun sport zetten zij zich in om met een groep gelijkgestemden samen hun sport uit te oefenen of anderen de gelegenheid te geven die sport te beoefenen. In de jaren dertig was het in een kleine dorpsgemeenschap als Diemen niet zo maar iets om zonder steun of soms zelfs tegenwerking van de notabelen in het dorp een club op te richten. Dat ondervond een aantal dorpsgenoten die in 1931 de plaatselijke voetbalclub oprichtten met de naam *Diemer Voetbal- en Athletiek Vereeniging, kortweg D.V.A.V.*

Katholiek voetbal

Met de successen van grote buur *Ajax* dichtbij in de Watergraafsmeer wilde het groepje voetbalenthousiasten het op kleine schaal ook zelf proberen. Het groepje had weinig of geen banden met het plaatselijke geloof en wilde zich onder geen beding scharen onder de paraplu van de pastoor. Het ging ze om de edele voetbalsport en er zat niet meer bij dan dat: het voetbalspel stond centraal. Tot die tijd had pastoor Verdegaal de Diemense voetballers altijd gedirigeerd naar de Watergraafsmeer waar de rood-zwarte *Rooms-Katholieke Sport Vereniging De Meer* zetelde. Daar werd door en alleen tegen katholieken gevoetbald in het kader van het "Nederlandsche Katholieke sportleven." Ondanks incidentele pogingen om een Diemense katholieke voetbalvereniging op te richten, wilde het maar niet lukken wat in Amsterdamse buurten zoals de Watergraafsmeer (*RKSV De Meer*) en Oost (*RKSV Zwaluwen* en *RKSV India*) wel was gelukt. In Amsterdam-Zuid plukten de paters uit de voorraad scholieren die het Sint-Nicolaas Lyceum (*Wilskracht*) en het Ignatius College (*RKAVIC*) bevolkten.

Naburggemeenten

Wellicht waren de nabijheid van een florerende club als *De Meer* en het ontbreken van een middelbare school voor jongens in Diemen de redenen dat het clubvoetbal er niet van de grond kwam. Misschien ook ging de belangstelling van het grote kader katholieke vrijwilligers in Diemen uit naar andere zaken dan voetbal. Met enige jaloezie had pastoor Verdegaal naar de dorpen in de buurt gekeken. In Ouderkerk aan de Amstel was het de kapelaan wel gelukt de katholieke voetballers weg te halen bij de lokale neutrale vereniging om ze onder te brengen in de vereniging *R.K. Ouderkerksche Voetbal- en Athletiekvereniging Nuttig en Aangenaam* (RKOVNEA). In Weesp werd ook al jarenlang katholiek gevoetbald, maar waren de kapelaans als voorzitters en geestelijk adviseurs blijkbaar niet bij machte geweest de boel bij *The Victory* in het gareel te houden. De vereniging kampte met wanbetalers van de contributie, een gebrek aan clubliefde en onderling gekift. Hoe spijtig dan ook, dat laatste was en is nog steeds een bekend verschijnsel onder vrijwilligers. Maar met kapelaan Beynen én met Gods genade leek in Ouderkerk de voetbaltoekomst verzekerd.¹

Een van de oudst bekende actiefoto's uit circa 1931 van D.V.A.V. op het veld achter het huis van Pappot aan de Ouderkerkerlaan. Aan het eind van de huizenrij is het silhouet van de Hervormde kerk zichtbaar (foto archief sv Diemen)

Een elftal van de Christelijke Jongemannen Vereniging (CJMV) in 1942, met onder andere Arie Pijl, Dick Buitenhuis, Henk Vedder en Arie Buitenhuis. (foto archief sv Diemen)

Een kinderfeest bij het clubhuis aan de Ouderkerkerlaan dat geheel door vrijwilligers werd neergezet (foto archief mw. Bredschneijder)

Tussen de huizen aan de Ouderkerkerlaan was de toegang tot het voetbalveld. Rechts het hokje van penningmeester Vermeulen. Links van de hooiberg van Pappot de kleedkamers van D.V.A.V. Het was altijd aanmodderen op het voormalige weiland (foto archief fam. Pappot)

Christelijk voetbal

De Diemense christelijke jongemannen overigens, inderdaad bij de *Christelijke Jongemannen Vereniging* (C.J.M.V.), mochten alleen hun krachten meten in een onderlinge zaterdagse competitie met gelijkgestemden uit de Watergraafsmeer en de Indische Buurt in Amsterdam-Oost.² De oprichters van de 'neutrale' voetbalvereniging in het verzuilde Diemen hadden het dus zonder religieus netwerk van vrijwilligers zeker niet gemakkelijk. Niet alleen konden zij daar geen beroep op doen, zij werden zelfs furieus tegengewerkt.

Monseigneur Callier had er in de sportrichtlijnen voor alle Nederlandse katholieken geen gras over laten groeien. Hij achtte het noodzakelijk "(...) dat onze Katholieke jeugd slechts in Katholieke Vereenigingen spelen," en "(...) dat het allerschadelijkst voor in Geloof én Zeden is dat Katholieke jongens spelen met niet-Katholieken."³ Op zondag voetballen was voor de gereformeerde dorpsgenoot sowieso niet aan de orde.

Ajax

Wat bewoog de Diemense mannen dan dat ze zo graag wilden voetballen in het dorp zelf? Waarom al die moeite als zij zich ook konden aansluiten bij een club in de Watergraafsmeer? Het begon met een "we-zouden-eigenlijk-praatje" in de kapperszaak van Muller aan de Hartveldseweg 18. De uit Groningen afkomstige kapper was gek op voetbal en had onder het knippen altijd een gretig gehoor bij zijn klandizie. Ongetwijfeld zal het gesprek vaak over *Ajax* en zijn vele internationals zijn gegaan. Ook in 1931 toen *Ajax* eindelijk weer eens landskampioen werd ondanks een pijnlijk 5-2 verlies tegen *Feijenoord*. En het gerucht dat *Ajax* zijn houten onderkomen aan de Middenweg tegenover café *Frankendaal* wilde verwisselen voor een plekje in Diemen zal zeker besproken zijn.

Bakker Nibbelink

Het enthousiasme voor de voetbalsport gaf de doorslag. Misschien wisten de mannen die zich uiteindelijk bereid toonden de kar te trekken, niet waar zij aan begonnen, maar het begin was er. Banketbakker Jan Nibbelink was één van hen. Het verhaal is dat bakker Jan op een avond de deurbel hoorde gaan en dat een paar dorpsjongens hem vroegen een voetbalclub op te richten. De jongens voetbalden bijna elke dag, weer of weer, op het sportterrein aan de Ouderkerkerlaan bij de kerk. Als het voetbal was gedaan, ging hun gesprek al snel over het voetballen in een echte competitie. En nu stonden ze voor de deur van de bakker en vroegen of hij iets voor ze kon doen. Van het een kwam het ander. Samen met Nibbelink en bakker Van Daalen schreef kapper Muller een vergadering voor geïnteresseerde dorpingen uit. Laat in de broeierige avond van 16 juli 1931 kon in het snikhete bovenzaaltje van café *De Kroon* aan de Muiderstraatweg het glas geheven worden: de *Diemer Voetbal- en Athletiek Vereeniging* (D.V.A.V.) kon toegevoegd worden aan de lijst van officiële Nederlandse voetbalclubs. De handtekening onder het oprichtingsdocument was nog niet droog of de pastoor spoedde zich langs de adressen van katholieke jongetjes die gesignaleerd waren bij de nieuwe club. Had monseigneur Schrijnen niet geschreven dat katholieke ouders niet verantwoord bezig zijn "wanneer zij veroorloven, dat hun kinderen zich organiseren in zoogenaamd neutrale sportverenigingen"?

Een eigen veld in Diemen

Het betekende voor de kersverse leden van D.V.A.V. dat er heel veel werk aan de winkel was. De vrijwilligers konden meteen aan de

slag. Zonder hulp van buiten. Ook niet van de lokale politiek die gedomineerd werd door religieuze partijen die niet direct enthousiast werden van het initiatief van de kapper en zijn kornuiten. Want als je de één steunde, dan kwam de ander ook. Bovendien bevond Nederland zich in een economische crisis met veel werklozen en weinig geld. Het was ook voor een dorpspoliticus niet zo moeilijk om te vertellen dat het geld ergens naartoe ging dan naar een voetbalclub. Maar de club was er nu wel en er moest een echt voetbalveld met de juiste afmetingen komen. En doelpalen, en ballen en als het even kon een ruimte om je te verkleeden.... Het oog viel op het grasland achter de woning van boer Pappot aan de Ouderkerkerlaan 95. Haast was geboden, want intussen hadden de katholieke voetballiefhebbers daar ook belangstelling voor gekregen. 's Avonds laat kon het bestuur gerust huiswaarts keren. Pappot was akkoord gegaan; het zou het begin zijn van een relatie die tot diep in de jaren zestig zou duren.

Ontwateringsysteem

Met man en macht op vrijwillige basis werkten de vrijwilligers het grasland om naar een optisch goede mat. Daarvoor moest wel een sloot gedempt worden met afval. Het veld dat een aanhoudende bron van zorg was voor de Diemenaren, kwam er pas na de oorlog beter bij te liggen. Mede door de inzet van Joop Niemans legden de clubleden een ingenieus ontwateringsysteem aan. Niemans was clublid van het eerste uur, een uitstekend doelman, maar nog een betere bokser. In de oorlog had hij tot vreugde van alles wat anti-Duits was in *Krasnapolsky* de boksende SS'er Cees Olij tegen het canvas geslagen. 'Joop Beton' verdiende intussen zijn geld in de betonindustrie, maar hielp zijn cluppie waar en wanneer hij kon.⁴

Clubiconen

D.V.A.V. bleef jaren door de jaren heen op de been door talloze vrijwilligers in alle soorten en maten. Je kan het zo gek niet bedenken, maar een amateur voetbalclub heeft ze allemaal nodig. Er wordt alleen gevoetbald bij de gratie van bestuursleden, materiaalmannen, kantinedames en -heren, clubscheidsrechters, grensrechters, elftalleiders voor jong en oud, schoonmakers, redacteuren voor het clubblad, bezorgers, contributie-lopers, je kan het zo goed niet bedenken. En toen er na een tijd een clubhuis moest komen, hielpen ook vrijwilligers met de bouw. Specialisten als timmerlieden, dakbedekkers, metselaars, loodgieters en manussen-van-alles: ze stonden voor de club en werkten in weer en wind in hun vrije tijd aan een onderkomen voor de club. Ze zijn er met honderden geweest in de loop der jaren. Sommigen groeiden uit tot clubiconen omdat ze vaak generaties lang met de club verweven waren. Oprichter Muller, de legendarische penningmeester Jacques Vermeulen, boekhandelaar aan de Hartveldseweg en jarenlang enthousiast voorzitter Cor Smit, voetballer in kampioensploegen en secretaris Joop de Ridder, een mannetjesputter als Tinus Post die aan de hand van zijn vader naar D.V.A.V. aan de Ouderkerkerlaan ging en jarenlang allerlei taken verrichtte binnen de

club, een voorzitter zoals Jaap Manshanden in de succesdagen begin jaren negentig van het gouden team en een trouwe aanpakker als Fred Lunstroo die als kleine jongen begon bij D.V.A.V. te voetballen dat tot zijn 55e bleef doen. Hij werd kampioen met

Een winterse blik op het voetbalveld van D.V.A.V. aan de Ouderkerkerlaan (foto archief fam. Pappot)

Het kampioenselftal van D.V.A.V. 4e klasse KNVB seizoen 1956-1957 met v.l.n.r. (gehurkt): Henk Veen, Jan van Loo, Math. Filippinie, Henk v.d. Vecht en Jan Neve, (staand): Cor Smit (voorzitter), Teun van Oorschot (elftalcommissie), Willem Marbus, Rinus Bos, Piet van Brugge, Cor van der Wiele, Jan van Duin, Ko Nagel, Joop de Ridder, Freek Griffioen, Henk Mulders (trainer) en de scheidsrechter (foto fam. Van der Wielen)

Toenmalige voorzitter Cor Smit feliciteert zijn spelers met een overwinning in de jaren vijftig (foto archief HKD)

Sv Diemen voorzitter Fred Lunstroo ontvangt Ryan Babel in 2006 in het clubhuis. Ryan Babel begon met voetballen bij sv Diemen (foto Tinus Post)

Toen het clubblad nog van papier was. De 'Trefferploeg' in 2006 met v.l.n.r.: Ton Schriever, Marian Stoete, Jan van der Wijngaart, Jan Muller, Ina Sterenborg, Cor van der Wielen, Jan Stoete en Elly Post (foto archief sv Diemen)

De 'barploeg' in 2006 met v.l.n.r.: Mijndert Verkaik, Ina Sterenborg, Gerrie Verkaik, Jaap Manshanden, Hans Post en Clare Roos (foto archief sv Diemen)

de A1 op het oude veld aan de Ouderkerkerlaan en later penningmeester/voorzitter van de club en vertegenwoordiger van de club in velerlei commissies van de KNVB.

Uniek gezelschap

Maar ook Jan van der Wijngaart die dik 25 jaar geleden de in vele ogen ondankbare taak had de club, die het zo gezellig had op *Spoorzicht*, naar het nieuwe sportpark bij *De Diem* te loodsen. Van de Wijngaart zag dat met de groei van de club er meer ruimte nodig was. Toen hij als bestuurslid met veel enthousiasme de leden overtuigd had en met zijn bestuur een flinke subsidie lospeuterde, toonde hij zich ook op de werkvloer van onschatbare waarde. De vrijwilligers die dag in dag uit buffelden op het nieuwe complex konden en deden veel. Zo plaatsten ze zelf de lichtmasten op de velden. Tot op hoge leeftijd was Van de Wijngaart actief als lid van de schoonmaakkploeg. Ook al zo'n uniek gezelschap vrijwilligers dat op maandagochtend gezamenlijk het clubhuis weer op orde bracht als de weekendgebruikers elders waren. En zoals veel clubs waren hele gezinnen op vrijwillige basis betrokken bij de club. Zoals het gezin van Jan en Jopie Muller die elkaar nota bene op een clubavond in café *De Kroon* hadden leren kennen. Later met voetballende zoons en als ouders altijd paraat in en om het clubgebouw. Net zoals Jan Muller is ook de familie Helmer al vanaf de jaren dertig op een of andere manier betrokken bij de club.

Betaald voetbal en Johan Cruijff

Net als alle amateurclubs moest het voetbal in Diemen leren omgaan met de invoering van het betaalde voetbal. Opeens veranderde er veel in de voetbalwereld. Waar geld een rol gaat spelen, gaan de verhoudingen anders liggen. De van oudsher sociaal ingestelde verenigingen die gruwden van betalingen en het vrijwilligers-zijn met ere uitvoerden, kregen in de jaren zestig te maken met mannetjes langs de zijlijn die probeerden hun talenten te ronselen voor betaalde clubs. Omdat de jongetjes en hun ouders echter ook vaak wilden, werd het ronselwerk eenvoudiger. In Amsterdam en de regio stroopten vooral *Ajax*, maar ook *Blauw Wit*, *D.W.S.* en de *Volewijckers* de amateurvelden af. Zo plukte *Ajax* in die jaren Wim Suurbier (*Amstel*), Barry Hulshoff (*Zeeburgia*), Ruud Krol (*Rood Wit*), Theo van Duivenbode (*De Spartaan*), Sjaak Swart (*OVVO*) en Bennie Muller (*TDW Duivendrecht*) van de omliggende velden. En ook in latere jaren ging dat door: Wim Kieft (*Madjoe*), Louis van Gaal (*De Meer*), Dennis Bergkamp (*Wilskracht SNL*) en Johnny Bosman (*RKAVIC*). *Zeeburgia* is zelfs topleverancier voor *Ajax*: meer dan 50 spelers, waarbij aangetekend mag worden dat spelers als Ryan Donk, Luciano Narsingh en Adam Maher (die bij *sv Diemen* begon) over het hoofd werden gezien. Het was omdat Johan Cruijff meteen verknocht was aan *Ajax*. Als Cruyff gewoon zijn vriendjes had gevolgd, was hij bij *TWM* gaan spelen, als sociale amateurvoetbalclub voor de gewone mensen populair in Betondorp. Maar Johans moeder en pleegvader waren dan ook (betaald) vrijwilliger bij *Ajax*!

Noten

1. Gedenkboek R.K. Amsterdamschen Voetbalbond 1929, p. 52
2. Reurekas 1983, nr. 41
3. Gedenkboek R.K. Amsterdamschen Voetbalbond 1929, p.11
4. *Dam* 2012, p. 22-23: op 22 februari 2012 besloot de gemeente Diemen om een straat in de nieuwe wijk *De Plantage* (in de buurt van het *Sportpark De Diemen*) te vernoemen naar Joop Niemans

Literatuur

- Bevelander, Mart, Taco ten Dam, Fred Lunstroo, e.a. (red.): *Jubileumuitgave 75 jaar sv Diemen 1931-2006*, Diemen 2006.
- Dam, Taco ten: *Straten in 'Plantage De Sniep' krijgen namen van Diemense sporthelden; eerbetoon aan de sport via Iet van Feggelen, Jaap Havekotte, Joop Niemans en Jan Bredius*, in: *HKD*, uitgave Historische Kring Diemen, jrg. 22, nr.2, 2012.
- Reurekas, J.F.: *Diemen in oude ansichten* deel 4, Zaltbommel 1983.
- Z.a.: *Gedenkboek van den R.K. Amsterdamschen Voetbalbond 1919-1929*, Amsterdam 1929.

DE GESCHIEDENIS VAN DE AFDELING DIEMEN VAN "DE ZONNEBLOEM"

Will Bulterman

Luci Cocu is sinds 1947 woonachtig in Diemen. Ze is vele jaren als vrijwilliger betrokken geweest bij *De Zonnebloem*. Luci heeft dit met heel veel plezier gedaan tot 2007. Ze verzorgde thuisbezoeken, bezocht vergaderingen, was soms een hele week aanwezig op de 'Zonnebloemboot' en deed alles wat er verder nog gedaan moest worden. Als tussenpersoon voor de thuisbezoeken regelde ze de contacten tussen de bezoekgasten en de vrijwilligers. In 1995 ontving zij, als vrijwilligster bij *De Diem* het Nestor-beeldje waar ze heel trots op is. Luci vertelt verder gepassioneerd over deze organisatie en hoe het voor haar begon.

De Zonnebloem

Na de Tweede Wereldoorlog werd in 1946 door het radioprogramma "Radio Ziekenbezoek" aandacht aan dit werk besteed. Het idee van Alex van Wayenburg, een gemeenschap van zieken en gezonden, kreeg weldra bijval en al spoedig kwam het *Comité Vrienden van de Zonnebloem* tot stand. Zo ook in 1948 in Diemen. Op 17 januari 1949 richtten de heren Alex van Wayenburg en Wim Quint de *Stichting De Zonnebloem* op.

Het vrijwilligerswerk breidde zich daarna steeds meer uit. De plaatselijke afdelingen die inmiddels waren opgericht vroegen om bundeling van krachten en geregelde inkomsten middels contributie. Daarom werd op 29 april 1964 officieel op landelijk niveau de *Vereniging De Zonnebloem* in het leven geroepen. Er kwamen toen naast de werkende ook contribuërende leden. Het aantal leden groeide met het jaar, evenals de activiteiten. Ziekenbezoeken en welfarewerk werden plaatselijk aangevuld met ontspanningswerk. Er kwamen ééndaagse boottochten en verscheidene vormen van vakanties.¹

Werkgroep 'Heil der Zieken'

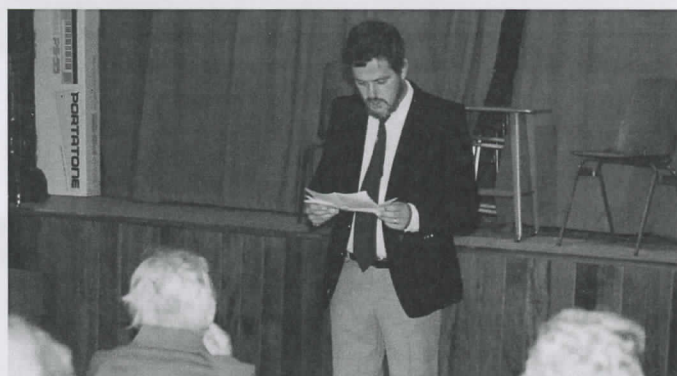
In feite begon het vrijwilligerswerk in Diemen al vele jaren eerder. In 1943 was mw. Jo Ruigrok van der Werve de initiatiefneemster van de oprichting van de *Werkgroep Ziekenbezoek Heil der Zieken*. Vanuit haar katholieke achtergrond wilde ze iets voor haar zieke medemens doen. Jo was zelf ook gehandicapt en wist als geen ander hoe moeilijk dat was. Een luisterend oor was soms al genoeg om wat vreugde aan de dag te geven. Het geven van wat extra aandacht en steun aan je zieke medemens werd haar doel en iedereen, met welk geloof dan ook, was welkom.

De eerste dames die deel uitmaakten van de *Werkgroep 'Heil der Zieken'* waren mw. F. Stol-Heemskerk, mw. G. de Kock, mw. Riek Saan, mw. N. Ruigrok van der Werve, mw. G. de Booy, mw. R. Kreike en mw. Luci Cocu.

De vergaderingen vonden in het begin plaats bij Jo in de huiskamer van haar huisje aan de Muiderstraatweg. Het waren hele gezellige en zinvolle avonden waarin vele ideeën naar voren kwamen. De vrijwilligers gingen bij de mensen langs en hoorden en zagen hoe eenzaam de mensen waren. Het begon met een klein aantal vrijwilligers die bespraken hoe je voor de mensen een steun in de rug kon zijn. Wat was de beste aanpak om zoveel mogelijk mensen te bereiken. Het bezoeken van zieken en eenzame mensen die vaak aan huis gebonden waren en nauwelijks contact hadden. Een lach op het gezicht was voldoende om ver-

Mevrouw Jo Ruigrok van der Werve (in rolstoel) en een aantal dames van het eerste uur van 'De Zonnebloem'

Sef Roovers spreekt de deelnemers van een boottocht van 'De Zonnebloem' toe. Samen met zijn vrouw Ria organiseerde hij als vrijwilliger vele boottochtjes voor Diemense ouderen

Wethouder Alfons Ruitenbeek feliciteerde op 8 oktober 1983 het bestuur van 'De Zonnebloem' met haar 35-jarige bestaan.

Tijdens de viering van het 35-jarige jubileum van 'De Zonnebloem' op 8 oktober 1983 in 'De Schuilplaats' waren veel gasten aanwezig (foto Gerrit Hols)

De dames G. de Booy, R. Kreike en N. Ruigrok van der Werve werden door het bestuur van 'De Zonnebloem' in de bloemen gezet omdat zij in 1948 waren betrokken bij de oprichting van de afdeling Diemen van deze vereniging (foto 1983 Gerrit Hols)

Als dank voor haar inzet en het vele vrijwilligerswerk dat mevrouw Jo Ruigrok van der Werve in de afgelopen 35 jaar voor 'De Zonnebloem' heeft verricht, werd ze tijdens het 35-jarige jubileumfeest onderscheiden met de pauselijke onderscheiding 'Pro Ecclesia et Pontifice'

der te gaan. Men merkte dat hier een grote behoefte aan was en al snel had men meer vrijwilligers nodig.

Een van de activiteiten van *Heil der Zieken* was de *Lourdes-actie*. In het 20 jarig bestaan van deze actie zijn er van dit fonds 60 personen uit Diemen naar Lourdes geweest.

Eerste 'Ziekendag' in Diemen

De eerste 'Ziekendag' werd georganiseerd op 2 oktober 1969. Deze dag was speciaal gericht op die parochianen die niet meer op eigen gelegenheid naar de kerk konden komen. Er werd dan veel hulp van buitenaf geboden. Tegenwoordig is de opzet veel ruimer en nemen ook niet-zieken aan deze dag deel. De 'Ziekendag' wordt meestal in september gehouden.

Activiteiten van De Zonnebloem

In de regio worden overigens, samen met een aantal vrijwilligers, ook een aantal andere zaken georganiseerd zoals: ontspanningsmiddagen, "Zon door de schoorsteen", ziekenbezoeken, belcontacten, een kramenmarkt en de verkoop van loten voor een loterij. Een van de landelijk georganiseerde activiteiten van *De Zonnebloem* was de jaarlijkse boottocht, een groots evenement die maar liefst een week duurde. Zo'n weekje vakantie was vaak de enige ontspanning die de meeste deelnemers in jaren hebben gehad. Voor elke zieke ging er een vrijwilliger mee. Dit alles was een hele onderneming, vaak vermoeiend, maar bovenal zeer dankbaar. De deelnemers waren meestal zo blij dit ze wel elk jaar wel mee zouden wilde varen. Helaas waren er telkens maar een beperkt aantal plaatsen beschikbaar.

De eerste tocht van de 'Zonnebloem-hospitaalboot' vond in mei 1978 plaats. De organisatie berustte bij Ria Roovers.

Ontspanningsmiddagen

Luci Cocu vertelt verder over nog andere activiteiten die ze samen met Ernst van der Schot en Silvia Raveling in de regio Diemen deed. Zo organiseerden ze bijvoorbeeld gezamenlijke bejaarden- en ziekenmiddagen. Soms vonden die plaats in *De Schuilplaats*, of in de sporthal. De vrijwilligers haalden de mensen dan met een auto thuis op om hen een heerlijke dag te bezorgen.

"Zon door de schoorsteen"

Op 5 december kregen alleenstaande of eenzame mensen een pakje van de actie "Zon door de Schoorsteen". Ook hiervoor moesten mensen worden gevonden die bereid waren een surprise te maken en te bezorgen. Vaak vonden mensen dit zo'n leuke geste dat ze besloten om het jaar daarop weer mee te doen. Vele jaren een surprise maken was geen uitzondering. Je ontving eerst folder getiteld "Zon door de Schoorsteen" waarin alle gegevens stonden, zoals voor wie de surprise bestemd was, of het een man of vrouw was, het adres en een kleine suggestie waar desbetreffende persoon van hield. Het presentje hoefde niet groot of duur te zijn, want het ging puur om de verrassing van Sinterklaas. Mooi ingepakt en met een gedichtje was het doel. Als je op 5 december aanbelde zag je altijd verraste gezichten.

35-jarig jubileum

Op 8 oktober 1983 vierden *De Zonnebloem* haar 35-jarige bestaan in *De Schuilplaats*. Er waren maar liefst 60 gasten aanwezig. Tijdens het officiële moment werden de dames G. de Booy, R. Kreike en N. Ruigrok van der Werve in de bloemen gezet, omdat zij tot de oprichtsters van de plaatselijke *De Zonnebloem*

behoorden. Mw. Jo Ruigrok van der Werve kreeg de pauselijke onderscheiding "Pro Ecclesia et Pontifice" uitgereikt voor haar vele werk en inzet. Namens de gemeente sprak wethouder Alfons Ruitenbeek lovende woorden. Edwin Saan verzorgde met zijn elektrische orgel de hele dag voor een muzikale omlijsting.

De Eureka-boot

Elk jaar verzamelden meer dan 100 ouderen zich in Driemond om aan boord te gaan van het prachtige partyschip *Eureka*. De oude 'Zonnebloemboot' deed vroeger de Loswal van Diemen aan. De stuurhut van deze boot was inklapbaar, maar de *Eureka-boot* had een vaste stuurhut en moest daarom uitwijken naar Driemond. Invalidenbusjes, een touringcar en twintig auto's zorgden voor het vervoer van Diemen naar Driemond.

Uit Diemen was er in die tijd altijd een arts (vrijwillig) aanwezig om bij eventuele problemen direct te kunnen handelen. Die dag was een waar feest voor de gasten en ook de vrijwilligers genoten van de blijheid die de gasten uitstraalde. Het werd ook traditie dat burgemeester Bob de Hon de gasten kwam uitzwaaien.

Het schip zette vervolgens koers naar de *Zaanse Schans* onder het genot van koffie met gebak. De broodjes gingen er goed in, in de middag kwam er een drankje op tafel. Een advocaatje met slagroom was heel gewild, maar ook bessenjenever maakte de tongen los. Het orkest *De Oldtimers* speelde muziek uit de jaren '40 en '50 en zorgde voor een vrolijke noot. Om vijf uur arriveerde de boot weer in Driemond. De deelnemers waren moe maar voldaan. Hierna werden alle gasten weer keurig naar huis gebracht, uiteraard door de vrijwilligers.

Nestor-beeldje

Sef Roovers van de afdeling Diemen van *De Zonnebloem* keek voldaan op de boottocht terug. Het regelen, samen met zijn echtgenote Ria, was altijd weer een hele organisatie. Er was nog geen *Internet*, dus iedereen ontving een schriftelijke uitnodiging. In het jubileumboek van *De Zonnebloem*, staan deze uitnodigingen, keurig en duidelijk omschreven. Het echtpaar Roovers zijn overigens al bijna vanaf de beginjaren actief betrokken geweest bij *De Zonnebloem*. Via de tante van Ria, tante Riek Saan (die ook actief was) kwamen ze bij *De Zonnebloem*. Zij allen zijn vele jaren van grote betekenis geweest voor *De Zonnebloem*.

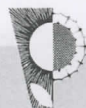
In 1996 werd de prestigieuze Nestor-onderscheiding door de gemeente Diemen aan de afdeling Diemen van *De Zonnebloem* toegekend. Tijdens de nieuwjaarreceptie in het Diemense gemeentehuis mochten de totaal verraste *De Zonnebloem*-voorzitter Ernst van der Schot en het echtpaar Roovers het fraaie beeldje uit handen van burgemeester en voorzitter van de jury Bob de Hon in ontvangst nemen.²

De Zonnebloem afdeling Diemen vandaag de dag

In 2007 werd Steef Voorn benaderd door Sef Roovers om bij de afdeling Diemen van *De Zonnebloem* te komen. Zijn vrouw Joke was reeds vrijwilligster als algemeen bestuurslid sinds 1991. Bovendien onderhield zij de contacten van "Zon in de Schoorsteen".

Naast Steef Voorn als voorzitter bestaat het bestuur verder uit Paul Bunder (secretaris), Peter Casper (penningmeester), Ina Sterenborg (activiteiten), Marion Jonker (bezoekwerk) en Sylvia Raveling (communicatie).

Als bijzonderheid moet nog worden vermeld dat Ina Sterenborg dit jaar een koninklijke onderscheiding ontving voor haar jarenlange inzet.

de zonnebloem

KATHOLIEKE NATIONALE VERENIGING TOT BEVORDERING
VAN HET WELZIJN DER ZIEKEN VAN ALLE GEZINDTEN

Vele Diemense ouderen hebben in de loop der jaren heerlijke tochtjes gemaakt aan boord van het motorschip 'Eureka'. Dit partyschip verving de oude 'Zonnebloemboot'

Voor haar jarenlange inzet als vrijwilligster voor 'sv Diemen' en 'De Zonnebloem' kreeg Ina Sterenborg-Tielen op 26 april 2013 een koninklijke onderscheiding. Burgemeester Amy Koopmanschap speldt haar hierbij de versierselen op die horen bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje-Nassau (foto Gemeente Archief Diemen)

Momenteel heeft de afdeling Diemen van *De Zonnebloem* ongeveer 35 vrijwilligers. Dit is een mooi aantal, maar helaas te weinig. Het is bekend dat in deze tijd van bezuinigingen iedereen het druk heeft met zijn of haar gezin, werk of andere verplichtingen heeft. Mocht u echter, na het lezen van dit stuk, meer willen weten over de vele activiteiten van *De Zonnebloem*, aarzel dan niet om contact op te nemen met Marion Jonker (tel. 020-6997636).

Met dank aan Luci Cocu en Steef Voorn.

Noten

1. Jubileumboek "De Zonnebloem 1948 tot 1983".
2. Mulder, Yvonne: *Nestor maakt toernee langs 21 vrijwilligers*, in: *Diemer Courant*, 17 januari 1996: Het Nestor-beeldje is een onderscheiding die bijna elk jaar door de gemeenteraad wordt toegekend aan een inwoner of organisatie in Diemen die zich vele jaren bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor de ouderen in de gemeente. Het eerste beeldje werd in 1989 uitgereikt. De bronzen creatie van Nestor (de koning van Pylos, bekend om zijn wijsheid en plezierige manier van spreken) werd ontworpen door kunstenaar Piet d'Hont.

ALFONS RUITENBEEK: BESPIEGELINGEN VAN EEN BETROKKEN VRIJWILLIGER

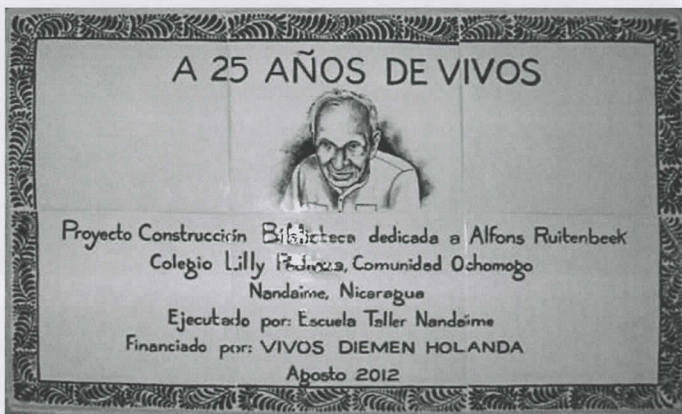
Alfons Ruitenbeek

Alfons Ruitenbeek (93) was in 1986 net wethouder-af in Diemen toen hij aan de wieg stond van de *Vereniging Initiatief Voor Ontwikkelings Samenwerking* (VIVOS). Voor zijn vrijwilligerswerk, onder meer voor VIVOS en Nandaime, werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. In juli 2012 nam Alfons afscheid van VIVOS. Tijdens een afscheidsetentje onthulde VIVOS-voorzitter Peter Prins dat in Nandaime is voorgesteld om de nieuwe schoolbibliotheek te vernoemen naar Alfons. Op deze bijzondere mededeling reageerden de aanwezigen met groot applaus. Op 30 augustus 2012 opende Alfons inderdaad onder grote belangstelling de naar hem vernoemde bibliotheek op de Lilly Pedrozaschool in het dorpje Ochomogo. Aanwezig waren de burgemeester en loco-burgemeester, vertegenwoordigers van het ministerie van Onderwijs *MINED*, het ministerie van Gezondheid *MINSA*, en mensen die ooit Diemen hebben bezocht en Alfons eerder hadden ontmoet. Redacteur Alfons Ruitenbeek zette zijn herinneringen aan een bijzondere periode van vrijwilligerswerk op papier.

Beginindagen

Het initiatief voor onze vereniging komt van Diemenaar Gerard van Westrienen, die ter afronding van zijn studie ontwikkelings-economie een bezoek bracht aan Nicaragua in Midden-Amerika. Deze reis maakte hij samen met zijn partner Annemiek Karsch. Zij bezochten ook de plaats Nandaime. Hij had gehoord, dat de gemeenteraad van Diemen besloten had gelden in te zetten voor

ontwikkelingshulp. “Laten we maar gewoon een *NOVIB*-project steunen”, zo werd in de raad gezegd toen men dacht dat er een project moest worden gekozen. Als wethouder had ik in voorgaande jaren al tal van bijeenkomsten bezocht over gemeente en ontwikkelingssamenwerking. Dat mochten pas sinds een paar jaar gemeenten doen, voordien was het een zaak van het rijk. Dus het *NOVIB*-project was voor mij te kort door de bocht. Als je een land of streek wilt helpen en er een verbond mee wilt sluiten, moet je eerst goed kennis met ze maken en weten wat er nodig is.

Snel eens over een project

Als net afgetreden wethouder had ik weinig moeite om een bijeenkomst in de raadzaal te beleggen voor verenigingen uit de sociaal-culturele hoek. Gerard gaf een presentatie over Nandaime, een kleine stad ten zuiden van de hoofdstad Managua. Daar was dringend behoefte aan uitbreiding van de straatstenenfabriek en ook het jongeren centrum was toe aan een opknapbeurt. Met een werkgroep kozen we inderdaad voor projecten in Nandaime, een gemeente met 40.000 inwoners, verdeeld over een centrum en talloze buurtschappen. De Carretera Panamericana loopt er langs. We besloten tot een verenigingsvorm, waarin de deelnemers persoonlijk lid waren zodat niet voor elk besluit de achterban geraadpleegd hoefde te worden. Zij behoorden wel uit een herkenbare groep te komen. Politiek en maatschappelijk was dat ook in orde. Mensen uit *PvdA*, *CDA*, *LAD*, *D66* deden mee.

Oprichting van VIVOS

Zo richtten op 1 december 1986 Lidy Waas-Meeuwenoord en Alfons Ruitenbeek notarieel de *Vereniging Initiatief Voor Ontwikkelings Samenwerking* (VIVOS) op met als doelstelling om ontwikkelingslanden daadwerkelijk te helpen en de bewustwording van de Diemense bevolking ten aanzien van ontwikkelingssamenwerking te bevorderen.

Bij kerken en vrouwenorganisaties gaf dat aanvankelijk wel moeilijkheden. Velen dachten dat Nicaragua een communistisch land was met een dictatuur. Pastoor Jan van Diepen zorgde voor een doorbraak en werd lid, hij bracht een parochiaan mee, Henk Proeski. Deze werkte als vrijwilliger voor *Gered Gereedschap*. Van gereformeerde zijde had emeritus-dominee Paul Aalders zeer grote invloed. Hij maakte zich vooral sterk door pakkende

Met de feestelijke onthulling van een geglazuurd tegeltableau opende Alfons Ruitenbeek op 30 augustus 2012 de naar hem genoemde bibliotheek in de Lilly Pedrozaschool in het dorpje Ochomogo in Nandaime, Nicaragua (foto's archief VIVOS)

termen voor onze acties zoals voor de aanleg van een vuilnisbelt: "Gooi je geld maar op de vuilnisbelt". Dit project was in samenwerking met de gemeente Diemen.

Nederland en Nicaragua

Misschien waren de liedjes van zanger Godoy bekend, maar ook over de Sandinistische revolutie tegen dictator Somoza werd begin 80'er jaren veel gepubliceerd. De familie Somoza was er al sinds jaar en dag aan de macht met steun van Amerika. Er ontstonden in die dagen veel Nicaragua Comités. En ook van kerkelijke zijde liet men van zich horen. Tijdens het Europees Congres van christelijke basisgroepen in mei 1983 werd contact gelegd met *Indiana Acevedo* van de basisgroepen in Managua, hoofdstad van Nicaragua. Daaruit ontstond in oktober 1983 de *Werkgroep Basisbeweging Amsterdam-Managua* (WEBAM). Ik werd er in die dagen lid van. Al snel werd bekend dat er veel armoede was. Het centrum van Managua was verwoest door een aardbeving. Het initiatief van Gerard van Westrienen om ook in Diemen iets te beginnen kwam voor mij dus als geroepen.

Zelf ben ik de eerste drie jaar voorzitter geweest. Peter Prins organiseerde de eerste bouwploeg naar Nandaime, het opknappen van het Jongerencentrum. Zo werkte ontwikkelingshulp in die dagen. Peter Prins, nu voorzitter, heeft in de loop der jaren voor de meeste persoonlijke contacten met Nandaime gezorgd. Hij is er regelmatig geweest en besteedde er zijn vakanties. De communicatie is in de loop der jaren sterk verbeterd, vooral door Internet.

Stedenbanden

In veel gemeenten ontstonden stedenbanden met gemeenten in Nicaragua. Vaak werden daar gemeenteambtenaren gestationeerd. Dat wilde de gemeente Diemen niet uit angst voor snoepreijes. VIVOS is erin geslaagd om in de loop der jaren zelf voor contactpersonen te zorgen. Het uitvoeren van projecten leidde al snel tot de nodige contacten en tot uitnodigingen om naar Diemen te komen. VIVOS nam ook deel aan het *Landelijk Beraad Stedenbanden Nicaragua*, opgericht in 1987. Het omvatte 17 stedenbanden. Ik ben daar de eerste zeven jaar vergaderingvoorzitter van geweest.

Veel vrijwilligerswerk over en weer

Het vrijwilligerswerk in Diemen omvatte vele taken zoals vergaderen en het schrijven van nieuwsbrieven. Daarnaast het organiseren van taalcurssussen in het Spaans en het beoordelen van projectaanvragen uit Nandaime. Subsidies waren belangrijk want de ingezamelde bijdragen werden door de Gemeente Diemen verdubbeld endoor gebruik te maken van de KPA-regeling (*Kleine Particuliere Activiteiten*) werd dit bedrag nog eens verdubbeld. Onze slagzin kon daardoor luiden: Een gulden (Euro) is er vier waard. Deze subsidie bestaat nu niet meer. Er werd gecollecteerd en er werden tentoonstellingen georganiseerd en vanzelfsprekend deelgenomen aan kramenmarkten bij het *Diemer Festijn* en *Loswalfestival*.

Muurschilderingen

Een goed idee om de doelstelling 'bewustwording' te halen, bleek het maken van muurschilderingen. Zo maakte Olga Maradiaga er twee, samen met school-

Een schilderij van de Nicaraguaanse kunstenaar Olga Maradiaga dat zich bevindt op een muur van een flat aan het 'Kruidenhof' in Diemen-Zuid (foto 2013 Wiard Krook)

Op 5 september 2013 werd door wethouder Jeanette Pietersen van Kunst en Cultuur een schilderij van Soraya Moncada Abel onthuld. Het kunstwerk dat de Nicaraguaanse schilderes samen met een aantal Diemense schoolkinderen maakte werd aangebracht op 2 buitendeuren van culturele gebouw 'Het Noorderlicht' in Diemen-Noord (foto Gemeentearchief Diemen)

kinderen op lange multiplex platen. Een op de muur van het inmiddels afgebroken gebouw van basisschool 'De Nieuwe Kring' aan de Beatrixlaan. Een tweede, samen met kinderen van basisschool *De Ark*, toont een Nicaraguaans marktplein. Dat hangt nog steeds op het plein van Kruidenhof. Nog meer schilderijen zijn gemaakt door Soraya Moncada Abel uit Managua.

Escuela Taller

Ik vind dit zelf het beste voorbeeld van ontwikkelingssamenwerking. Jonge mensen, die hun schoolopleiding niet konden afmaken, voeren nu onder vakkundige leiding projecten uit, zoals het bouwen van een lokaal voor een schoolbibliotheek. Ik mocht zelf vorig jaar ter afsluiting van mijn 25-jarig lidmaatschap van VIVOS deze bibliotheek officieel openen. Het lokaal draagt nu mijn naam. VIVOS heeft voor financiering gezorgd. Maar de Escuela, dat een eigen bestuur heeft, moet proberen zelf betaalde opdrachten te verwerven.

“KERSTOMMEGANG IN DIEMEN WAS EEN KLINKEND SUCCES”

Ad Jansen

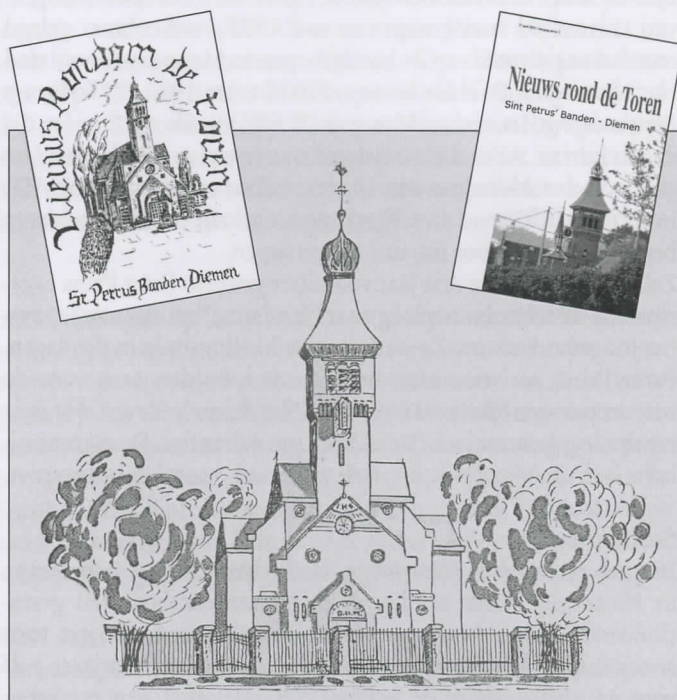
Als jarenlang lid van de *Historische Kring Diemen* voldoe ik graag aan het verzoek om wat op papier te zetten over mijn werk als vrijwilliger. Het betreft hier met name het vrijwilligerswerk voor de parochie van *Sint Petrus' Banden* in Diemen.

Leraar Duits

Na mijn vervroegd uittreden als leraar Duits bij het voortgezet onderwijs (ik was toen 60) besloot ik mij aan te melden bij het vrijwilligerswerk. Omdat ik me bij voorkeur bezig wilde houden met werk dat zijn wortels heeft binnen de kerk besloot ik mij beschikbaar te stellen binnen de parochie. Overigens deed ik hier tijdens mijn werkzame leven al vrijwilligerswerk, zoals een functie in het kerkbestuur en later in het schoolbestuur van de *Sint Petrus*school. Wanneer je echter bezig bent als bestuurslid rol je van de ene functie in de andere. Bovendien blijf je in een relatief kleine gemeente als Diemen toch altijd de ‘schoolmeester’ met alle sociale contacten van weleer en vooral van nu. En dan nu de ‘baantjes’ die ik als vrijwilliger uitoefen.

Parochieblad

Allereerst schrijf ik met enige regelmaat artikelen in ons parochieblad “Nieuws rond de Toren”. Hierin moet een duidelijke visie liggen, de stukjes moeten goed leesbaar zijn en ze moeten vooral de lezers inspireren. Het parochieblad is van een uitstekend niveau en wordt ook door niet-kerkse gelovigen op prijs gesteld. Elke twee weken op zaterdagochtend werk ik met veel andere vrijwilligers op het kerkhof bij onze kerk. Omdat hier zoveel dierbaren van mij begraven liggen heeft dit werk een extra dimensie. Het kerkhof neemt binnen de parochie een belangrijke plaats in en wordt door de nabestaanden druk bezocht; je zou het een “sociale ontmoetingsplaats” kunnen noemen. Onlangs hebben vele honderden rouwgasten dit weer ervaren toen ‘ome’ Cor Saan hier naar zijn laatste rustplaats werd gedragen. Van het een komt het ander.... Via mijn werk als chauffeur voor *De Zonnebloem* afdeling Diemen belandde ik als organisator van

de kerkautodienst in de volgende ‘bijbaan’. Het halen en brengen van minder valide gelovigen naar de kerk of naar *sv Diemen* of een andere locatie geeft veel voldoening. De ‘gasten’ stellen deze service vooral op prijs wegens de sociale contacten die hierdoor in stand worden gehouden.

Stille Omgang

Een jaarlijks terugkerend evenement in onze parochie is de *Stille Omgang*, een nachtelijke bedevaart door de straten van Amsterdam. Ik ben coördinator tussen de landelijke organisatie en onze parochie. We verheugen ons in het feit dat er zoveel jonge mensen uit Diemen deelnemen aan de Omgang. Hieraan vastgekoppeld is het idee ontstaan om op 24 december een zogenaamde “Kerstomwegang” te organiseren. Zelf ben ik met het initiatief gekomen en vorig jaar deden we dit voor het eerst. Het was een klinkend succes om met zoveel ouders en als herder, Maria of Jozef verklede kinderen het eeuwenoude kerstverhaal uit te beelden. Via *De Herberg* en *Het Pandje* ging de tocht door oude straten van Diemen naar de kerk, waar een levende kerststal werd geformeerd.

Ja en wat verder nog? Mijn algemene inspiratie bij al dit werk is de ‘her-ideologisering’ in dit meest ontkerstende land van de wereld. Ik hoop op zo’n manier mijn bijdrage te leveren aan een maatschappij die minder oppervlakkig en zelfgenoegzaam is. Wat dit betreft denk ik dat de nieuwe Paus Franciscus hoge ogen gooit.

De ‘kerkhofgroep’ houdt even pauze. Om de week houden deze vrijwilligers op zaterdagochtend de pastorietuin netjes. Op de foto staan onder andere Ad Jansen en Josje Kronenberg (foto 30 september 2012 Don Cox)

EEN GESPREK MET JOSJE KRONENBERG: “HELPEN ZIT IN MIJN GENEN”

Ellen van Meurs

Het is bijna teveel om op te noemen, hetgeen Josje Kronenberg als vrijwilliger allemaal doet. Kerk, het koor, de tennisvereniging, de *Historische Kring Diemen*, de kankerbestrijding, *Jantje Beton* en het *Comité Diemen 1940-1945*: zij kunnen allemaal op haar rekenen. Daarnaast is zij mantelzorger.

Onderscheidingen

In november 2009 kreeg zij dan ook de Vrijwilligersonderscheiding van de gemeente Diemen, op 29 april 2010 werd zij benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau en kort daarop in juni 2010, ontving zij het Sint Petrusbeeldje vanwege haar verdiensten voor de rooms katholieke *Sint Petrus' Bandenkerk*. Zij is daar pastoraal medewerkster, lector en al 29 jaar lid van het *Stanzakoor* (zingt bij rouw- en trouwdiensten). Bovendien houdt zij als lid van de kerkhofgroep om de week op zaterdagochtend de pastorietaalnetjes. Verder deed zij van alles voor *Tennisvereniging ATVD*. Daar was zij 6 jaar penningmeester, 8 jaar voorzitter van de ATVD-delegatie in de sportraad en ook een jaar voorzitter ad interim van de vereniging zelf. Nog steeds verzorgt ze lief en leed.

Ook voor de *Historische Kring Diemen* is zij actief, als bezorgster van de nieuwsbrieven en het blad.

Voor *KWF Kankerbestrijding* is zij momenteel in Diemen voor 3 wijken wijkhoofd en collecteert ze voor dit fonds al vanaf 1992. Vanaf 2006 is zij daarbij penningmeester voor de afdeling Diemen. Dit fonds is zeer succesvol hier ter plaatse. Alleen al aan vaste donaties werd er dit jaar € 67.000 bijeen gebracht.

De manier waarop je collecteert maakt veel uit, volgens Josje. Mensen moeten kunnen zien dat de reden waarom je collecteert echt van binnenuit komt. Als mensen niet thuis zijn gaat zij dan ook een tweede keer langs.

Tot slot collecteert zij namens *Scouting Diemen* voor *Jantje Beton* en was dit jaar zelfs topcollectant.

Van het *Comité Diemen 1940-1945* is ze voorzitter. Dit comité verzorgt, in samenwerking met de gemeente Diemen, ieder jaar de 4 mei herdenking in en rond het gemeentehuis.

'Last but not least' is zij mantelzorger voor haar bejaarde moeder.

allemaal te doen vertelt Josje dat het eigenlijk vanzelf gaat. Als ze ergens kan helpen en ze heeft nog tijd over, dan doet ze het gewoon. Het komt ook voort uit haar katholieke opvoeding. Haar vader en oma van moederskant stonden ook altijd klaar voor anderen. Haar moeder wilde niet zo vaak van huis zijn, wat natuurlijk wel het geval is als je veel vrijwilligerswerk doet.

Josje, zelf afkomstig uit het onderwijs, zou het een goed idee vinden als jongens en meisjes van rond de 18 jaar ook een soort sociale dienstplicht gaan vervullen, bijvoorbeeld in tehuizen. Zo leren ze dat in die omgeving veel dingen minder simpel zijn dan ze zelf meemaken en denken te weten.

Josje Kronenberg werd op 29 april 2010 benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau. Ze kreeg de versierselen opgespeld door burgemeester Amy Koopmanschap (foto Gemeente Archief Diemen)

Motivatie

Gevraagd naar haar motivatie om dit

VRIJWILLIGERS IN HET DIEMENSE GROEN

Jaap Haag

"Excursie in de bossen rond Diemen", stond zo'n vijftien jaar geleden aangekondigd in de *Diemer Courant*. Bossen: dat was wel een wat erg grootse benaming voor de jonge aanplant van boompjes, die toen nogal sprieterig in de vroegere weilanden van de Overdiempolder stond. Als bos stelde dat toen nog niet zoveel voor. Haast even bescheiden was de nieuwe loot aan de stam van het Diemense verenigingsleven, die met de natuurexcursie van zich liet horen: de werkgroep Diemen van de *Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie*, oftewel *IVN* (nu: *Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid*). Maar het bos is inmiddels een heus bos geworden en de *IVN* in Diemen een begrip.

Het begon met een cursus

De excursies door het Diemberbos werden gegeven door vrijwillige rondleiders, die in 1997 bij de *IVN*-afdeling Amsterdam de cursus "Educatieleider Natuur en Milieu" gevolgd hadden.¹ Het initiatief tot die cursus was uitgegaan van wethouder Hanneke van Wel. Zij had vrijwilligers het volgen van die cursus aangeboden, opdat er rondleiders zouden komen, die bij een breed publiek de belangstelling voor het nieuwe bos konden vergroten. Contactpersoon was de Diemense Carry Pot en de cursus werd door een twintigtal deelnemers gevolgd. Die wilden het geleerde natuurlijk meteen in de praktijk gaan brengen en dat kon vanaf het daarop volgende voorjaar. Elke eerste zondag van de maand was er een excursie in het Diemberbos, tot in het najaar. De rondleidingen genoten veel belangstelling. Tot enthousiasme van de rondleiders natuurlijk. Uit hun onderling overleg ontstond toen al gauw een aparte Diemense werkgroep van de Amsterdamse afdeling van de *IVN*.

Waterleven bestuderen tijdens de waterexcursie in het PEN-bos, 1 juni 2008

Met eigen nieuwsbrief

In het najaar van 1998 trad de Diemense werkgroep met een eigen nieuwsbrief naar buiten, gratis gedrukt door *Drukkerij Dijkman*.² De in dit eerste nummer van de "Nieuwsbrief *IVN* Diemen" genoemde kerngroep van contactpersonen bestond uit Carry Pot, Yvonne Kosterman (subgroep planten) en Cathy Wiersema (subgroep vogels). Als natuurgidsen stonden, behalve deze drie, verder vermeld: Marjo Berendse, Mariella Braaksma, Patricia Braaksma, Lex Dop, Jan Dirk Focker, Ronald Hetharia, Arjen Kikkert (subgroep water), Gerard Knigge, Jannie Kome, Lydia Neef, Ronald Rave, Dick Rietveld, Marieke van Veen, Wim Verbree en Klaas Zwart. De allereerste secretaris, Herman Vroklage, moest vanwege andere bezigheden zijn secretarispens al spoedig overdragen. Naast aankondigingen van excursies en lezingen stond in deze eerste nieuwsbrief ook al de sindsdien vaste rubriek "Gezien in en om Diemen", met waarnemingen van vogels en andere diersoorten. Terwijl Arjen Kikkert zijn eerste column schreef, met een prachtig verhaal over naaktslakken. Compleet met een soecept, waarvoor liefst 48 verse slakken de pan in moeten: een heerlijke "potage d'escargot". De eindredactie van de nieuwsbrief berustte - en berust nog steeds - bij Janny Gerrits. Zij trad het jaar daarop ook toe tot de kerngroep, samen met Marianne Loeber, die de nieuwsbrief verrijkte met haar stukjes.

Zwerfvuil en veeneiken

Op 23 maart 1999 hield de jonge *IVN-werkgroep Diemen* in de Omval zijn eerste algemene jaarvergadering. Met trots kon

Van een aantal stammen van veeneiken uit een oerbos, die in 1997 tijdens de aanleg van het Diemberbos zijn aangetroffen, werden schijven gezaagd voor een dendrochronologische datering. Dit jaarringenonderzoek werd uitgevoerd door Bas van Geel en Ank Fokma van de Universiteit van Amsterdam. Door Jan Dirk Focker werd hierover verslag gedaan in de "Nieuwsbrief IVN Diemen"

het activiteitenprogramma worden gepresenteerd, met tal van excursies en lezingen. De opkomst op deze vergadering was echter gering, wat de vraag oproep of een jaarvergadering eigenlijk niet wat veel van het goede was voor een werkgroep, want 'Diemen' vormde niet echt een zelfstandige IVN-afdeling.³

Dat kort daarvoor veel meer bezoekers afkwamen op een avond over de restanten van de zo'n 3000 jaar oude veeneiken in de Overdiempolder, was in dit opzicht misschien ook wel veelzeggend. Die avond was trouwens gezamenlijk met de *Historische Kring Diemen* (HKD) georganiseerd. Ook hadden veel Diemense IVN-ers op zaterdag 20 maart hun mannetje - en vrouwtje - gestaan tijdens de actie "Houd Diemen schoon", waarbij zwerfvuil ingezameld werd. Terwijl de publieksexcursies op de eerste zondagen van de maand steeds zo'n tien tot twintig belangstellenden trokken, zo lezen we in het jaarverslag over 1999.⁴ In september werd opnieuw met de HKD samengewerkt, toen burgemeester De Hon op de laatste dag van het *Diemer Festijn* een informatiebord bij de gerestaureerde batterij aan de rand van het PEN-bos onthulde. HKD en IVN verzorgden daarbij een historische toelichting en een rondleiding.

Handen uit de mouwen

In het voorjaar van 2000 kwam de werkgroep nog beter op de kaart te staan toen de publieksfolder "Natuurontwikkeling in Diemen" het licht zag. De uitgave ervan was mogelijk dankzij een financiële bijdrage van dagblad "De Telegraaf" én de inzet van Dick Dijkman van *Drukkerij Dijkman Diemen*. En wie niet alleen geïnformeerd wilde worden maar ook de handen eens flink uit de mouwen wilde steken kon in voor- of najaar deelnemen aan een werkdag in het Diemberbos. Om daar onder het toezien van de boswachter van *Staatsbosbeheer* (dat zorg draagt voor het onderhoud van het Diemberbos) te helpen bij het kappen van bomen in het rietland. Dichtgroei met bomen is daar ongewenst, want rietkragen zijn het leefgebied van bijvoorbeeld de ringslang en vogelsoorten als de rietzanger. De eerste werkdag was gepland op 1 april 2001 (géén grap, stond nadrukkelijk in de Nieuwsbrief!). De datum veranderde later overigens in 3 maart. Met een tiental deelnemers werd de dag meteen een succes en dus voor herhaling vatbaar. Op de werkdag op 9 februari

Natuurwerkdag in het Diemberbos, 9 november 2007. Onder het toezien van de boswachter is ook de jongste generatie aan het werk

Natuurwerkdag in het Diemberbos, 28 februari 2009. De boswachter instrueert een van de jongste vrijwilligers

De Diem, met dijk en oeverlanden. Ooit was de Diem een veenriviertje dat voorbij het huidige Diemerdam in het Flevomeer (en later de Zuiderzee) uitmondde

2002, deden ca.15 personen mee. Er werden opnieuw in het riet opschietende bomen gekapt en tevens werden twee broeihopen voor ringslangen aangelegd. En zo ontstond een traditie.

De Diemen Vijfhoek, eerder aangeduid als het PEN-eiland. Hoewel 'nieuwe' natuur, is het alsof je in een stukje oernatuur bent

IVN-vrijwilligers bezig in de IVN tuin. Vooral op woensdagen wordt er veel werk verzet

Spitten in de IVN tuin. Het tuinonderhoud is voor de IVN-ers een ware passie

Andere natuur

Natuur in Diemen: dan hebben we het uiteraard niet alleen over het Diemberbos. De oeverlanden van De Diem, de Diemer Vijfhoek (het PEN-eiland), de Overdiempolder, de weidedriehoek langs de Weteringweg en het PEN-bos zijn van minstens zoveel waarde en zijn minstens zo mooi. Als aaneengesloten natuurgebieden vormen zij een belangrijke schakel in de ecologische hoofdstructuur (in 2013 omgedoopt tot *Nationaal Natuur Netwerk*) van ons land. Maar ook kleinere gebieden tellen mee, zoals de Omloop, diverse groenstroken en niet te vergeten Spoorzicht, het vroegere sportterrein waar Jan Willem Wertwijn en Petra Kerkhof zich als vrijwilligers over ontfermden en dat is uitgegroeid tot een fascinerend stukje natuur in onze woonplaats. Allemaal groen dat er toe bijdraagt om onze omgeving leefbaar te houden. En dat de wandelaar of fietser inspireert, want ook dat 'doet' de natuur. Daarom is de IVN-werkgroep Diemen vanaf haar ontstaan alert geweest op ontwikkelingen, die een bedreiging voor deze groengebieden kunnen inhouden en trad - en treedt - ze regelmatig in overleg met de gemeente om de groenwaarden in ons Diemen aan de orde te stellen. Zoals vrij onlangs nog over het braakliggende terrein van het vroegere bejaardenhuis De Diem, waar nu de vlinderweide is gekomen.

Een tuin - een oase

En natuur is uiteraard ook de eigen tuin of het groene balkon. Door een natuurvriendelijke inrichting kunnen óók tuinen kleine oases zijn voor plant en dier. En voor de mens. Daarom werd in januari 2002 gestart met de cursus "NatuurRijk Tuinieren", gegeven door Marleen van Tilburg. De belangstelling was groot, de cursus was al snel overtekend. Het kwam goed uit dat ook de gemeente het natuurlijk tuinieren wilde bevorderen en daarover op 27 maart in *De Omval* een bijeenkomst organiseerde. Daar bleef het niet bij. Want al gauw ontstond het idee dat de IVN-werkgroep een soort voorbeeldtuin zou moeten inrichten. Dat idee kreeg een positief onthaal bij de gemeente en die heeft de IVN-werkgroep toen een stuk grond achter de Harmonielaan in bruikleen gegeven. Ooit een moestuin (40 meter diep en 10 meter breed), maar totaal overwoekerd. Met hulp van Marleen van Tilburg werd een tuinplan opgesteld, waarin onder meer een graslandje, een insectenheuvel, een vlinderhoek, een takkenril en looppaden waren ingetekend. Nog in hetzelfde voorjaar gingen de IVN-vrijwilligers Louise Hakkert, Hanneke Vink en Carry Pot aan de slag om het totaal verwilderde stuk grond om te toveren in een Diemense natuurtuin. Daarvoor moesten eerst driftig de snoeischaar en de spade gehanteerd worden. Ook werd een poel uitgegraven, om de tuin met waterleven en waterplanten te verrijken. Wie er nu gaat kijken treft inderdaad een oase aan. Waar dagvlinders, bijen, hommels, kikkers, padden, salamandertjes en incidenteel een ringslang als bewoners kunnen worden aangetroffen. En waar IVN-vrijwilligers met name op woensdagen aan het tuinieren zijn.

Eerste lustrum

In 2003 bestond de IVN-werkgroep Diemen vijf jaar. Dat eerste lustrum werd gevierd op 21 juni, toen de IVN-tuin officieel geopend werd door wethouder Ton Schipper. Bovendien werd op deze dag het boekje *Het bijzondere van het gewone* gepresenteerd, een bundeling van de columns van Arjen Kikkert, die in de nieuwsbrief waren verschenen. Het werd een gezellige dag met maar liefst 60 bezoekers. Wat liet zien hoezeer de IVN-werkgroep

Diemen zich een plek in het rijke Diemense verenigingsleven had verworven. Maar niet alleen dat. Want naast haar educatieve missie was de werkgroep gaandeweg ook een stukje 'groen geweten' van onze woonplaats geworden. Waarbij bewustwording voorop staat, méér dan 'actie voeren'. En waarbij de nadruk ook steeds meer gelegd ging worden op wat iedereen zelf kan doen om de natuur de ruimte te geven.

Groen geweten

Het beroep dat de IVN-werkgroep Diemen op ons groene geweten deed - en doet - is in de nieuwsbrief terug te lezen in kritische geluiden over bijvoorbeeld het gebruik van onkruidverdelgers en pesticiden. Of over de toenemende verstening van tuinen, waarbij tegels of straatstenen het groen verdringen. Het lijkt wel, zo lezen we in januari 2004, alsof "de mensen vergeten dat groen een rustgevende werking heeft en dat planten noodzakelijk zijn voor het dierlijk leven". En in feite voor iedere vorm van leven, want: "geen planten - geen dieren - geen leven".⁵

Verontrusting is er ook over de achteruitgang van de bijen- en vlinderstand. Dat probleem kwam in 2004 centraal te staan toen, in samenwerking met de gemeente, allerlei activiteiten rond dit thema georganiseerd werden. Zoals een dialoog over dag- en nachtvlinders en vlinderexcursies. Daarnaast bood de kwekerij van stichting *AGO/van Kriekenoord* vlindervriendelijke planten te koop aan op een in april en september gehouden plantenmarkt. Ook de jaarlijkse amateurschilderprijs stond in het teken van vlinders. Evenals een fotowedstrijd en een wedstrijd om de meest natuurvriendelijke en mooiste (balkon)tuin. Bovendien was er in de zomermaanden een expositie van vlinderquarellen en collages van kunstenaar Marc Mulders.

De stand van de natuur

"Gezien in en rond Diemen" heet de rubriek in de nieuwsbrief, waarin waarnemingen van vogels en andere diersoorten worden vermeld. Tot de scherpste IVN-ogen behoren zeker die van vogelexpert Cathy Wiersema, die samen met andere vrijwilligers elk voorjaar de broedvogels in het Diemberbos inventariseert. En die daarvoor regelmatig héél vroeg uit de veren moeten om bij het ochtendkrieken de broedvogels waar te nemen.⁶ Maar het gaat ook om waarnemingen van andere dieren dan broedvogels. En hoe meer ogen, hoe meer er gezien wordt uiteraard. De waarnemingen zijn van belang omdat ze de veranderende fauna in onze gemeente zo in kaart brengen. Want die veranderingen zijn ingrijpend. Door de 'verbossing' van veel weidegebieden zijn

Carry Pot, oprichter en al vijftien jaar voorzitter van de kerngroep van de IVN-werkgroep Diemen ontving in 2012 een groen lintje

Nachtvlinders kijken op een verlicht laken tijdens de avondlijke nachtvlinderexcursie

Vrijwilligers leggen op de IVN-werkdag van 20 maart 2010 broedhopen aan voor ringslangen in het Diemberbos

Aanleg van een broedhoop voor ringslangen op een IVN-werkdag in het Diemberbos op 20 april 2013

de weidevogels ernstig in verdrukking geraakt terwijl het voor bosvogels hier steeds beter toeven werd. Daarnaast doet in het waterrijke Diemen de ringslang het goed. Mede dankzij het heren en der vervangen van damwandoevers door 'natuurlijke', glooiende oevers met rietkragen. Terwijl de ringslangen ook dankbaar gebruik maken van de op werkdagen in het Diemberbos opgeworpen broedhopen.

IVN-Diemen gaat digitaal!

Het moet eind 2007 geweest zijn dat de IVN-werkgroep Diemen digitaal is gegaan. Nee, het stond nergens in grote letters aangekondigd, maar in de januari-nieuwsbrief van 2008 lezen we voor het eerst in het colofon de vermelding van een weblog.⁷ Het was nieuwsbriefredacteur Janny Gerrits, die hierin het voortouw nam en de werkgroep het tijdperk van de digitale media heeft binnen gelooft. Vanaf dat moment was zij tevens webredacteur. Bovendien is ze namens de IVN-werkgroep ook gaan 'twitteren', met als eerste tweet een berichtje over "tuingeluk". Op 21 mei 2011 om precies te zijn. Twitteren is effectief om natuuraangelegenheden onder de aandacht te brengen. Zowel bij een breed publiek als bij de gemeente, waar het IVN-geluid steeds aandachtig beluisterd wordt, niet in de laatste plaats door 'natuur'-wethouder Ruud Grondel en beleidsambtenaar Wim Verbree. Door technische problemen bij de provider werd later overgestapt naar blogspot van Google. Het huidige adres is dan ook: <http://ivndiemen.blogspot.nl/>. Met 'links' naar andere Diemense organisaties en initiatieven die zich voor een groene omgeving inzetten, zoals het *Diemer Groene Tuinen* netwerk, *Duurzaam Dorp Diemen* of de *Prinses op de Erwt*. De overgang naar de digitale media betekende op den duur overigens ook het einde van de gedrukte nieuwsbrieven, waarvan de laatste in 2011 van de persen rolde.

Prinses op de Erwt

In 2011 kreeg de Diemense IVN-werkgroep er een zusje bij: de *Werkgroep Buurtmoestuin*.⁸ In feite was die werkgroep al het jaar daarvoor ontstaan, toen een aantal buurtbewoners van de Prinsessenbuurt het plan hadden opgevat om op een braakliggend stuk grond langs het Prinsessenpad een buurtmoestuin in te richten. In de jaren '80 waren hier ook al zeven groentetuintjes in gebruik maar die hadden geen stand gehouden.

Door als buurtbewoners met elkaar een tuin te gaan beheren en bewerken kon ook de samenhang en het onderling contact in de buurt bevorderd worden. De gemeente Diemen steunde het initiatief van harte en samen met Gert Snoei (IVN-Amsterdam) en Linder van den Heerik (buurtmoestijn *De Swomp* in de Amsterdamse Pijp) werd een plan bedacht voor de inrichting en het ecologisch verbouwen van groenten, fruit en kruiden. Met alléén biologische middelen. In het voorjaar van 2011 is daadwerkelijk begonnen met het werk in de tuin, die al meteen de naam "Prinses op de Erwt" kreeg.⁹

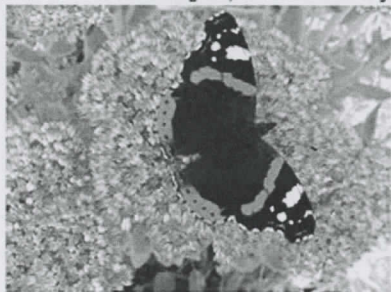
De werkgroep buurtmoestuin werd zo de tweede IVN-werkgroep in Diemen, met een vaste groep van 20 enthousiaste tuinders. Hoogtepunt in het moestuinjaar werd al gauw het jaarlijkse oogstfeest voor tuinders, omwonenden en andere belangstellenden.

Diemberbos krijgt nog meer vrienden

Hozeer zowel de inwoners van Diemen als van omringende plaatsen het Diemberbos inmiddels in hun hart gesloten hadden bleek toen "Vrienden van het Diemberbos" werd opgericht. Bedoeld om

Groen compliment voor uw tuin

Deze voortuin is een 'groene stapsteen' voor de natuur
Bedankt namens vogels, vlinders en bijen

ivn *belief de natuur*

IVN Natuurwerkgroep Diemen www.ivndiemen.blogspot.nl

In mei 2013 deelde de IVN-werkgroep Diemen complimenten uit aan een aantal tuinen met een hoge natuurwaarde. Een bedankje namens vogels, vlinders en bijen. De bezorging van het eerste complimentkaartje gebeurde onder het toezien van RTV-Noord-Holland

Duurzaam Dorp Diemen

Eind 2008 ging, mede op initiatief van Markus Schmid, *Duurzaam Dorp Diemen (DDD)* van start. Een netwerk vóór schone energie, lokaal voedsel en een duurzame toekomst, dat op zijn beurt weer was voortgekomen uit het Diemer klimaatnetwerk. *DDD* is onder andere actief in het bevorderen van windmolens en de installatie van zonnepanelen op de daken van huizen. Vanuit die opstelling steunde *DDD* ook de petitie tegen het merkwaardige verbod van de provincie Noord-Holland om de bouw van nieuwe windmolens op land te verbieden (<http://www.duurzaamdorpdiemen.nl>).

de kwaliteit en de natuurwaarden van het Diemerbos te helpen versterken en tevens het natuurvriendelijk gebruik van het bos te bevorderen. Op 19 mei 2012 openden deze natuurvrienden een facebookpagina. Voor iedere Diemerbos- en natuurliefhebber, of die nu fietst, hard loopt, zijn hond uitlaat, met zijn kinderen rondbanjert in het speelbos of vogels spot. Een pagina om verhalen en foto's te delen en om iedereen op de hoogte te houden van activiteiten in het Diemerbos.¹⁰ Dat had toen overigens juist een uitbreiding en een kwaliteitsslag achter de rug, waarbij onder andere zichtlijnen door het bos zijn aangebracht, die recht doen aan vroegere verkavelingspatronen en landschapsstructuren. Door de Diemense *IVN*-werkgroep was daarvoor geijverd en de landschapsarchitecte heeft dat in haar ontwerp meegenomen. Het maakte het bos afwisselender. Verder kwam er ook een speciaal voor kinderen ingericht speelbos, het "Banjersbos".

Natuur laat je leven, ook in Diemen

Onder het motto "Natuur laat je leven, ook in Diemen" is de *IVN-werkgroep Diemen* nu vijftien jaar actief in onze woonplaats. Heeft ze excursies georganiseerd, lezingen en presentaties gegeven, samen met Staatsbosbeheer natuurwerkdagen gehouden, broedvogels geïnventariseerd en is er een natuurtuin opgezet. In een verstedelijkte omgeving als die van Diemen staat de natuur eigenlijk per definitie onder druk, altijd. Maar terugkijkend op vijftien jaar *IVN-werkgroep Diemen* kan geconstateerd worden dat de aandacht voor natuurwaarden enorm is toegenomen en heel veel natuur veilig gesteld, doorontwikkeld of zelfs nieuw tot stand gekomen is. *Staatsbosbeheer* en de gemeente Diemen hadden daar een groot aandeel in. Maar ook de inzet van de vele groene vrijwilligers mogen en moeten hier genoemd worden. Diemen mag hen daar dankbaar voor zijn.

Noten

1. HKD, jrg. 6, nr. 2, 1996
2. Nieuwsbrief IVN Diemen, jrg.1, nr. 1, oktober 1998
3. Nieuwsbrief IVN Diemen, jrg. 3, nr. 1, januari 2000
4. IVN-werkgroep Diemen: Een terugblik op 1999
5. Nieuwsbrief IVN Diemen, jrg. 7, nr. 1, januari 2004
6. Het goed tellen van vogels is een vaardigheid die oefening vereist. De inventarisatie is daarbij gebonden aan landelijk opgestelde regels
7. Nieuwsbrief IVN Diemen, jrg. 11, nr. 1, januari 2008
8. Nieuwsbrief IVN Diemen, jrg. 14, nr. 1, januari 2011
9. De naam "prinses" verwijst uiteraard tevens naar de straatnamen in de omgeving. Zie: www.buurtmoestuintiemen.blogspot.com.
10. Zie: <http://www.vriendenvanhetdiemerbos.nl>

Literatuur

- HKD, tijdschrift uitgave Historische Kring Diemen, jrg. 6, nr. 2, 1996
- *IVN-werkgroep Diemen: Een terugblik op 1999* (extra uitgave van de Nieuwsbrief IVN Diemen)
- *Nieuwsbrief IVN Diemen*, jaargangen 1 t/m 14, 1998-2011

Dat je in de natuur heerlijke bessen, kastanjes of kruiden kan vinden lijken veel mensen vergeten te zijn. Wat eetbaar is – maar vooral ook: wat niet! – leerde Petra Kerkhof tijdens haar excursie 'Natuur om op te eten'

In het centrum van Diemen, verscholen tussen de Prinses Margriet- en de Prinses Marijkestraat, ligt de buurtmoestuin "De Prinses op de Erwt", waar vanaf 2011 ecologische groente, fruit en kruiden voor eigen gebruik worden verbouwd (foto <http://buurtmoestuintiemen.blogspot.nl/>)

'De balans van de natuur geeft inspiratie voor creativiteit', staat op het bordje bij de IVN-tuin. Met Janny Gerrits aan het werk, april 2008

Foto's (tenzij anders vermeld): collectie IVN-werkgroep Diemen

EEN GEDREVEN MENS

Jaap Haag

Sinds 2006 is Diemen een voedselbank rijk. Bedoeld voor mensen, die financieel in het gedrang zijn geraakt door bijvoorbeeld huurachterstand of andere, non-consumptieve schulden. Want als je rond moet komen van een uitkering en “de wasmachine het dan ook nog eens begeeft”, dan raken “mensen aan de grond en gaan ze het niet zonder hulp redden”. Aldus Gerda Smit, die het initiatief nam tot de oprichting van de Diemense voedselbank.¹

Mensen om je heen

Gerda Smit-van der Wal is gedreven, zoals dat heet. “Mensen en dieren om zich heen hebben en anderen helpen is haar roeping”. Als moeder van tien kinderen heeft ze thuis heel wat mensen om zich heen. Maar ook buiten het eigen huisgezin toont Gerda Smit zich zorgzaam en ontplooit ze tal van sociale activiteiten. Zo voerde ze in 2002 actie voor het behoud van het Bergwijkpark, is ze sinds 2002 gemeenteraadslid (tot voor kort voor *Leefbaar Diemen*), is ze lid van de buurtpreventiegroep Polderland en is ze óók nog wijkhoofd van *KWF Kankerbestrijding* in Diemen-Zuid.²

Iets sociaals neerzetten

Vanuit diezelfde roeping om iets voor andere mensen te doen begon ze met de *Voedselbank*: “Ik wilde iets sociaals neerzetten, polste bij collega-raadsleden en kennissen van de kerk. Toen wist ik dat ik een UP (Uitgiftepunt, namelijk van de *Voedselbank Amsterdam*) wilde opzetten. We begonnen met vijf klanten maar dat aantal breidde zich als een olievlek uit”.³ Gerda Smit doet de algemene coördinatie en het nodige regelwerk. Barend Planting houdt zich bezig met het regelen en vullen van de pakketten. “Op dit moment”, aldus Gerda, “hebben wij onze 65ste klant

ingeschreven. Dit betekent onder aan de streep dat we wekelijks zo’n 180 personen voedsel geven en daar zijn 95 kinderen onder! We zijn nog nooit de zestig gepasseerd. Dit begint zorgelijk te worden”.

Voedselpakketten

“De basispakketten krijgen we uit Amsterdam en die vullen we dan aan met eigen spullen. Iedere vrijdag tussen 14.00 en 16.00 uur delen we voedselpakketten uit. Daarbij worden we gelukkig geholpen door 25 vrijwilligers”.⁴ En behalve op die vrijwilligers draait de voedselbank verder op steun van diverse kanten. Giften, zowel financieel als in natura, zoals bij winkelacties. De respons is groot. Zo werden bij een voedselactie bij winkelcentrum Diemen-Noord afgelopen mei liefst 40 kratten met artikelen opgehaald. Veel bezoekers van het winkelcentrum kochten een of meer extra artikelen om die aan de voedselbank te schenken. “Ook van de winkeliers kregen de vrijwilligers een krat vol boodschappen mee. Terwijl de eigenaar van de viskraam hen aanbod op zaterdag alle vis te komen halen, die aan het eind van de dag over bleef”.⁵ Ook op scholen worden acties gevoerd voor de voedselbank.

Op 24 maart 2011 verraste de ‘Stichting Kleding Inzameling Charitatieve Instelling’ (KICI) de ‘Voedselbank’ met een cheque van € 7500. De cheque werd (van links naar rechts) door mevrouw Marieke de Wit, in het bijzijn van wethouder Jeanette Pietersen, overhandigd aan Gerda Smit. De prijs werd door de ‘Voedselbank’ over drie jaar verdeeld, zodat dat er elke maand iets extra’s in de pakketten kon worden toegevoegd, met name vlees en wasmiddelen

Betrokkenheid

De inzet van Gerda Smit voor de voedselbank komt voort uit dezelfde betrokkenheid waarmee ze raadslid is. Ook dat is in feite vrijwilligerswerk en het is “moeilijker dan het lijkt: je kunt het niet iedereen naar de zin maken. Bovendien, actievoeren is iets anders dan besturen”.⁶ Maar ze doet het vanuit dezelfde gedreven- en betrokkenheid.

Noten

1. Nieuwsbrief Voedselbank Amsterdam nr. 2, april 2010, p. 5.
2. <http://www.diemen.nl/bestuur-politiek-en-organisatie/bestuur/gemeenteraad/leden-van-de-gemeenteraad/>.
3. Nieuwsbrief Voedselbank Amsterdam nr. 2, april 2010, p. 5.
4. <http://www.dichtbij.nl/amsterdam-oost/regionaal-nieuws/artikel/1913869/dolgelukkig-met-de-cheque.aspx>.
5. Diemer Nieuws, 30 mei 2013.
6. http://www.rkk.nl/soeterbeeck/archief/2006/detail_objectID607495.html.

HEEFT U WAT OVER VOOR.....?

Ellen van Meurs

In het begin is het wel moeilijk, zomaar bij iemand aanbellen, best een beetje luid, en dan met je liefste glimlach vragen of de bewoners wat geld over hebben voor een bepaald doel. Degene die open doet, wordt immers gestoord in zijn bezigheden of rust en moet nog wat kleingeld bij elkaar gaan scharrelen ook. Toch went het na verloop van tijd, mits je overtuigd blijft van het nut van het doel waarvoor je collecteert en je in je achterhoofd houdt dat je niet voor jezelf loopt.

Plaatselijk contact

Zo'n 15 jaar geleden werd ik gebeld door een dame die me wist over te halen plaatselijk contact te worden voor het *Nationaal Fonds Kinderhulp*. Dit fonds geeft al meer dan 50 jaar financiële steun aan kinderen in pleeggezinnen en kindertehuizen. Zij kunnen het geld besteden aan iets leuks, om hun leven wat kleur te geven. Als ik niet alleen plaatselijk contact wilde zijn, wist zij nog iemand die met me wilde samenwerken.

Kort daarna werd deze dame, die dus rayonhoofd was, gebracht door haar man omdat ze zelf met haar voet in het gips zat en toch haar vrijwilligerswerk niet wilde onderbreken. Ze was ruim behangen met gouden sieraden, zodat ik even op het verkeerde been werd gezet. Haar man bracht snel drie grote dozen met collectebussen naar binnen, die je destijds nog zelf moest opslaan, en zij stak ondertussen van wal. Het was de bedoeling dat ik voor iedere straat in Diemen een collectant zou zoeken door op de plaatselijke radio en in de plaatselijke krant collectanten te werven. Ook moest ik overal posters voor Kinderhulp opplakken en er voor zorgen dat er spandoeken werden opgehangen in Diemen. Ze had ook nog een tip: "Ga op het schoolplein staan en houdt zoveel mogelijk vertrekkende ouders aan met het verzoek collectant te worden." Ik dacht echt: "Waar ben ik aan begonnen?!" Ik durfde me echter niet meer terug te trekken en begon met frisse tegenzin aan de opgedragen klussen. De samenwerking met mijn medeplaatselijk contact verliep gelukkig goed en gezellig, dus dat viel alweer mee. Op het hoogtepunt van onze jaren als plaatselijk contact lukte het ons rond de 25 collectanten te hebben lopen, inclusief wijzelf natuurlijk, en meer dan f 3000 op te halen. Wij maakten er dan ook veel werk van.

Collectanten bellen, bussen brengen, bussen halen, in het begin nog zelf de opbrengst tellen en tot slot een briefje afleveren bij elke collectant met zijn/haar persoonlijke bijdrage, tezamen met een door ons zelf gekocht cadeautje.

Momenteel ben ik geen plaatselijk contact meer maar collecteer ik nog wel voor *Kinderhulp*. Daarbij ben ik collectant voor het *Diabetesfonds* geworden.

Ervaringen aan de deur

Het leuke aan collecteren is dat het je een goed gevoel geeft en dat je de bewoners van je wijk beter leert kennen. De meeste mensen zijn ook gewoon erg aardig.

Wel blijft het me verbazen dat je bij de duurste en mooiste huizen het minste krijgt. Zo moeten ze net dringend weg, hebben geen klein geld in huis of hebben allang gegireerd. Een BN'er, afkomstig uit het land van Zeeuws meisje, kon slechts 50 eurocent missen en daarvoor moesten we nog lang wachten aan de deur. Ook werd onze legitimatie gecontroleerd en werden we terdege ondervraagd over het doel van de collecte. Het is echter verplicht altijd beleefd te blijven aan de deur. Persoonlijk collec-

Ellen van Meurs en Adriane Velthuizen collecteren voor het Diabetesfonds (foto 1 november 2013 Don Cox)

Collecteren in de 18^e en 19^e eeuw

In vroeger tijden, vanaf de 18^e eeuw, vielen de collectes in Diemen globaal uiteen in twee categorieën: voor rampen of tegenspoed en de huiszittende armen. De verzorgers van de huiszittende armen, alsmede de weeskinderen, werden "armmeesteren" genoemd. Er werd wel onderscheid gemaakt in religie, ieder moest voor zijn eigen geloofsgenoten zorgen. Ook de chirurgijnskosten werden betaald.

Tot 1755 ging men één keer per maand langs de huizen met een open schaal. Daarna werd dit door schout en schepenen verboden en mocht alleen nog met een bus gecollecteerd worden. Vanaf 1770 werd ook in de kerk niet meer gecollecteerd met een schaal maar met een zakje, voorzien van een belletje. Bij begrafenissen werd wel nog gecollecteerd met een schaal. Op 5 december 1772 schonk schout Manasse Hoogburen een zilveren schaal aan de kerk, alleen te gebruiken bij begrafenissen. Voor de plechtigheid was afgelopen moest iedereen betaald hebben. Overigens wordt in de rooms-katholieke kerk nog steeds gecollecteerd met een schaal.

Voorbeelden van tegenspoed in Diemen waarvoor gecollecteerd werd zijn de strenge koude in februari 1813, en een schip dat stuk sloeg op de Diemense kust op 18 februari 1827.

Ook voor rampen elders in het land werd gecollecteerd, vaak branden. Aan de andere kant trokken schout en kerkmeesters in 1807 naar Den Haag om toestemming te vragen voor de bouw van een kleinere, nieuwe kerk te Diemerbrug (nu Diemen-Centrum) en tegelijk te vragen of zij ter bekostiging hiervan een collecte mochten houden in het hele departement Holland. De kas was namelijk leeg. Veel gemeenten droegen bij, zelfs Leiden waar in datzelfde jaar een kruitschip in de lucht vloog, waardoor een groot deel van de stad verwoest werd.

(Bron: P.J. ter Beek: *Historie van Diemen*, Amsterdam 1957, p. 132-7, 168 en 233-234)

teer ik ook nooit tussen 18.00 en 19.00 uur. Als collectant zorg je er natuurlijk ook voor dat je er netjes uitziet. Op een dag had ik er echter teveel werk van gemaakt en bovendien een hoed opgezet omdat het motregende. Prompt werd ik om mijn legitimatie gevraagd met de woorden: „Ja, u ziet er zo mooi uit, dit vertrouw ik niet helemaal”. Wat zijn wantrouwen precies behelst heb ik maar niet gevraagd. Van bewoners van eenvoudiger huizen krijg je vaak altijd wel wat, alhoewel een enkeling gewoon niet open doet, terwijl je diegene in de kamer ziet zitten. Dit is echter geen probleem, een bijdrage geven is altijd vrijwillig.

In tijden van recessie en als er toevallig veel gecollecteerd wordt, komt het vaker voor dat mensen er geen zin meer in hebben wat te geven. Maar toch, alle kleine beetjes helpen. Ook maakt het uit of er een man of vrouw aan de deur komt. Een man geeft vaker of veel, dan wel niets, een vrouw eerder een gemiddeld bedrag (€ 2). Mannen hebben soms geen zin om te luisteren naar het doel waarvoor je collecteert en draaien zich meteen om, om geld te pakken. Als het regent ontvang je meer dan als het mooi weer is. Mensen zitten als het warm is vaak in de achtertuin en moeten speciaal naar de voordeur komen.

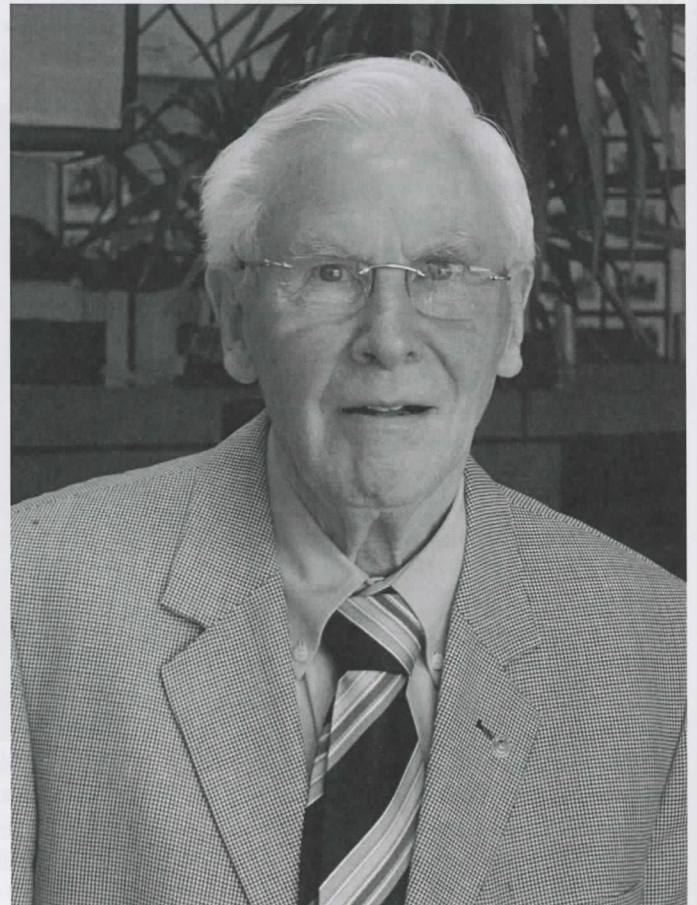
Het leukste wat ik heb meegemaakt was tijdens een collecte voor het Diabetesfonds. Er speelden nog kinderen op straat en zij vroegen wat ik aan het doen was. Nadat ik had uitgelegd wat diabetes is, haalden zij spontaan hun spaarpot en deden wat in de bus. Dit soort voorvallen maakt het de moeite waard!

COR SAAN (1929 - 2013)

Toen in 1994 de *Stichting Monument Schuilkerk 'De Hoop'* werd opgericht, trad ook Cor Saan toe tot het stichtingsbestuur. Om voor de actie voor restauratie van dit bijzondere monument een zo breed mogelijk draagvlak in de Diemense samenleving te vinden waren bestuursleden - uiteraard vrijwilligers - gezocht, die elk een specifieke band met Diemen hadden. Onnodig te zeggen, dat Cor Saan in die zin toetrad als representant van het Diemer bedrijfsleven. Beter is het te zeggen: mede vanuit die achtergrond. Want bovenal was het ook zijn persoonlijke betrokkenheid bij dit monument met zijn, zowel voor Diemen als kerkelijk gezien, historische betekenis. En misschien dat Cor Saan zich te meer met de voormalige schuilkerk verbonden voelde, omdat hij er iets van zichzelf in herkende. In al zijn bescheidenheid tegelijk een monument van rotsvast vertrouwen, zeg maar gerust geloof, in de toekomst. En zoals *De Hoop* dat symboliseerde (hoe troosteloos de ruïne er toen ook nog bij stond), zo werkte Cor Saan. Vanuit de rust van zijn zelfvertrouwen contacten leggend, steun wervend, lobbyend en waar nodig bemiddelend.

Dat een kraanwagen van de firma *Saan* op 15 september 1997 de laatste gevelsteen op de top van de gevel kon plaatsen moet voor Cor Saan een kroon op zijn inspanningen voor dit unieke stukje Diemens erfgoed hebben betekend. Een half jaar later werd de uit zijn as herrezen schuilkerk door mr. Pieter van Vollenhoven geopend en sindsdien behoorde Cor Saan tot de vaste bezoekers van de concerten, die op de laatste zondagmiddag van de maand in *De Hoop* gegeven worden. Ook bij de *Vrienden van De Hoop* heeft hij een plaats in ieders hart en herinnering veroverd.

Jaap Haag, Oud-voorzitter Stichting Monument Schuilkerk De Hoop

Cor Saan overleed op 20 oktober op 84-jarige leeftijd.

Vrijwilligerswerk is een woord dat zeker op Cor Saan van toepassing was. Maar tegelijkertijd kon Cor lachen om het woord. Voor Cor was het normaal dat je naast je werk en gezin het sociale bewustzijn had om je in te zetten voor minderbedeelden of het maatschappelijk belang. Dat krijg je van huis uit mee en daar geef je op je eigen persoonlijke manier een vervolg aan.

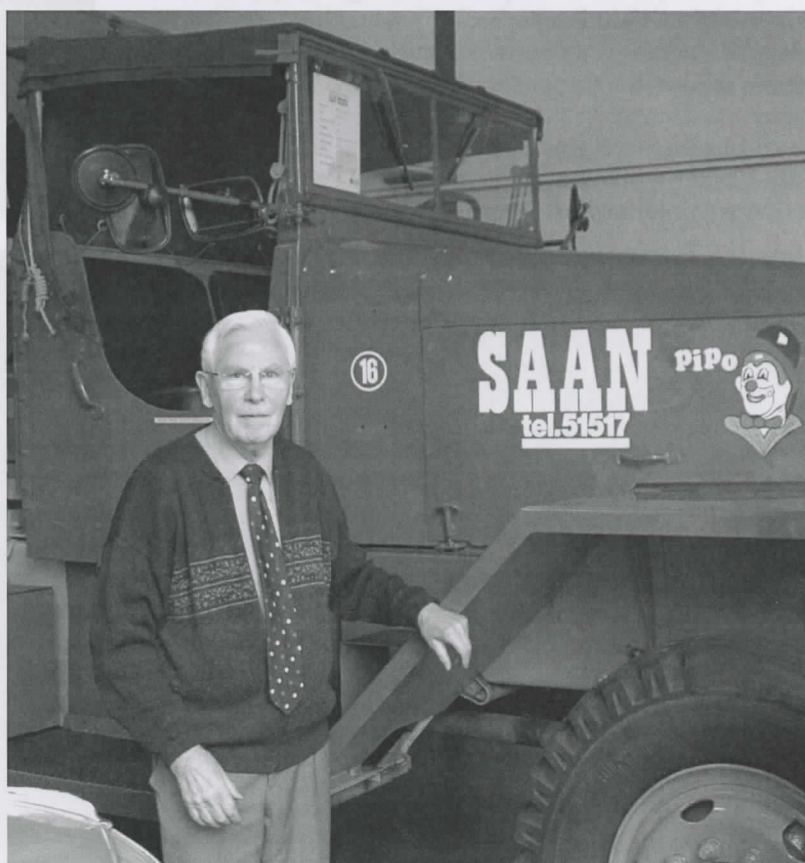
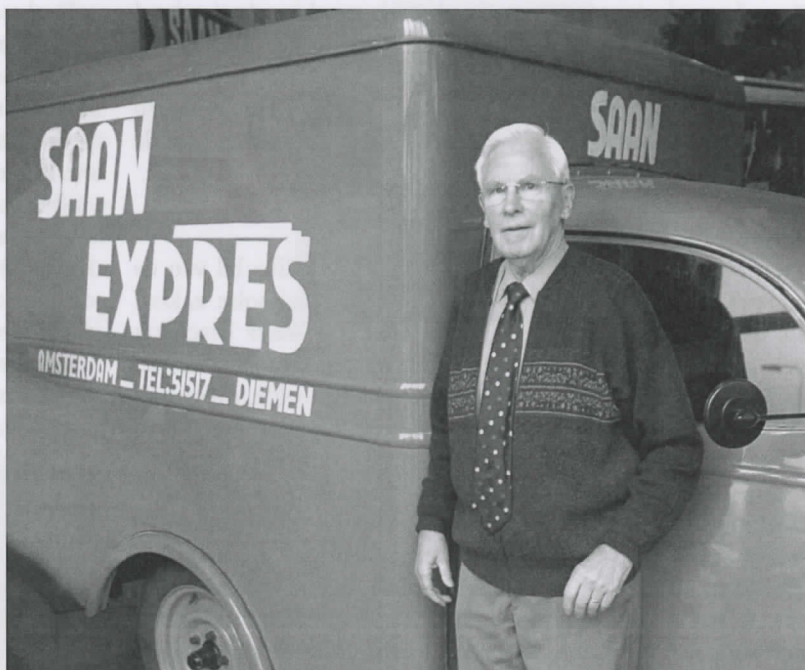
Toen verzetstrijdster en gerenommeerd theologe Hebe Kohlbrugge werd gevraagd naar haar oorlogstijd in Diemen, vertelde zij vanuit het niets over de rol van Cor's vader. Op een gewiekste manier verleende hij steun aan de productie van *Vrij Nederland*. Zo zette hij de *Remington* klaar in zijn woning, schoof het raam open en vertrok. Hebe kon aan de achterzijde door het geopende raam naar binnen en typte haar verboden kopij. Horen, zien en zwijgen in een moeilijke periode vol risico moet voor de kinderen Saan een element zijn geweest in de opvoeding. In die oorlogsjaren stopte ook het schoolleven voor Cor waardoor hij zijn opleiding niet kon afmaken. Na de oorlog ging hij aan het werk, maar opnieuw werden zijn plannen van buitenaf onderbroken. In 1949 moest hij samen met broer Piet als dienstplichtige naar Nederlands-Indië. De jongens kwamen als mannen terug. Op een bewonderenswaardige manier bouwden zij met een persoonlijke aanpak het bedrijf uit tot een reus in de transportwereld. Met altijd in het centrum van denken en doen het oprechte Saan-gevoel. Saamhorigheid en betrokkenheid.

Met diezelfde betrokkenheid was Cor lid van de *Stichting Diemenaren Helpen Roemenië* die materiaal inzamelden voor een kindertehuis en een bejaardenhuis in Rosiori de Vede. Met zijn grote logistieke kennis regelde Cor de transporten zodat de goederen op de juiste plaats kwamen. Zijn netwerk zette hij in om bedden, kasten, keukens, rolstoelen, een cv-installatie, douches en zelfs een ambulance in Roemenië te krijgen. Op basisscholen in Diemen vertelde Cor aan de hand van zijn dia's over de toestand in Rosiori de Vede om de acties in Diemen te ondersteunen.

Voor de Saan-werknemers was hij 'Ome Cor'. Altijd bleef hij betrokken bij het bedrijf. Hij kwam nog vaak langs en genoot van de saamhorigheid waarmee het *Saan Museum* was opgezet en hoe het functioneerde. Hij kon ook echt genieten en zich trots voelen als hij weer zo'n enorm gevaarte van Saan in het straatbeeld zag. Uit het raam of op de televisie zoals bij de kranen van de *Koninklijke Saan* op Kroningsdag. In het besef en met een gevoel van trots dat daar door miljoenen mensen werd meegekeken.

*Namens bestuur en redactie
Historische Kring Diemen
Taco ten Dam*

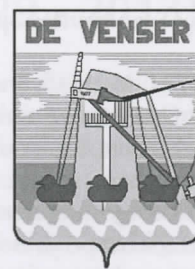
BIJ HET OVERLIJDEN VAN COR SAAN

DE BIBLIOTHEEK VAN DE OBS “DE VENSER”

Wiard Krook

Ooit was er een tijd dat ouders niet welkom waren in de school. Hierop uitgezonderd waren de jaarlijkse ouderavond en het afscheidsfeest van de leerlingen aan het eind van het laatste schooljaar. Echter in de loop der jaren werd ook op de basisschool het belang van vrijwilligers ontdekt.

OBS De Venser

Toen haar dochter naar groep 1 van openbare basisschool *De Venser* in Diemen-Zuid ging, werd aan moeder Elke Krook gevraagd om als hulpmoeder te komen assisteren. Helpen met opruimen, het begeleiden van een klas naar Artis en het versieren van de school voor het Sinterklaas- en kerstfeest, waren zoal de bezigheden.

Schoolbibliotheek

Toen ook haar zoon naar school mocht werd Elke lid van de ouderraad en begon zij zich ook voor meer ‘schoolse zaken’, als de schoolbibliotheek, te interesseren. *De Venser* beschikte over een kleine bibliotheek, bestaande uit een leencollectie van de *Mediatheekdienst* en een voorraadje goedbedoelde, maar niet altijd even bruikbare, geschenken van ouders en docenten.

Elke vertelt over die tijd: “Samen met de toenmalige penningmeester van de ouderraad Inge Sauvé begonnen we de schoolbibliotheek te reorganiseren. Gelukkig vonden we de ouderraad bereid om een bedrag beschikbaar te stellen voor aankoop van nieuwe en aantrekkelijke kinderboeken.” Naast het verwijderen van de zwaar verouderde boeken en het opnieuw inbinden van de nog goed bruikbare boeken struinde Elke ook de diverse Diemense vrijmarkten af op zoek naar (goedkope) bruikbare kinderboeken. Vooral na het beëindigen van de rommelmarkten sloeg zij haar slag. Vele onverkochte boeken werden achtergelaten en konden voor ‘noppes’ worden verzameld.

Boekbinden

“De cursus boekbinden, die we gingen volgen kwam heel goed van pas.” Alle boeken werden geplastificeerd en op thema

gesorteerd. Al gauw werd het bescheiden hoekje in de hal van de school te klein en moesten er boekenkasten worden bijgeplaatst. Ook de school zag het grote belang van een aantrekkelijk boekenaanbod in en maakte de schoolbibliotheek onderdeel van het leesonderwijs. Toen er een grote ruimte werd vrijgemaakt om te gebruiken als echte bibliotheek werden veel ouders enthousiast om als vrijwilliger te komen meehelpen.

Barcodes

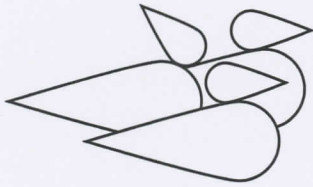
De grote doorbraak van de bibliotheek in *De Venser* kwam met de komst van de computer. De catalogus en de uitleenadministratie werden geautomatiseerd en konden nu op een efficiënte manier worden bijgehouden. Alle boeken werden voorzien van een barcode en de kinderen kregen een eigen lenerspasje waarmee ze dagelijks de bibliotheek kunnen bezoeken.

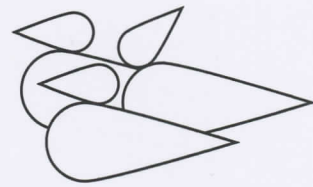
Momenteel heeft de Venser ruim 8000 titels beschikbaar voor uitleen aan haar leerlingen. Voor zover het budget dat toestaat (helaas wordt dat elk jaar minder) wordt regelmatig de *Kinderboekwinkel* te Amsterdam bezocht voor nieuwe aankopen. De bibliotheek wordt alle dagen door een team van vrijwilligers onderhouden. Al dit vrijwilligerswerk heeft geresulteerd in de meest unieke jeugdbibliotheek binnen een basisschool in Diemen en omstreken. Best een feit om trots op te zijn.

Foto's 2013 Wiard Krook

PRIKBORD

Catalogus "Diemen als Kunstwerk"

Ter gelegenheid van de feestelijke herontwikkeling van het Winkelcentrum Diemerplein werd op 20 oktober jl. op initiatief van Peter Prins in Theater De Omval een ééndaagse tentoonstelling georganiseerd van allerlei openbare en particuliere kunstwerken die de gemeente Diemen centraal stellen.

Ter begeleiding van deze tentoonstelling werd ook een catalogus uitgegeven waarin de meeste van de tentoongestelde kunstwerken staan afgebeeld en beschreven. De catalogus is een uitgave van de Stichting Welzijn Diemen (SWD), in samenwerking met de gemeente Diemen, de Winkeliersvereniging Diemerplein, de Wereldwinkel Diemen, de Diemer Apotheek, Stichting De Omval, restaurant Blauw en de Historische Kring Diemen.

De Historische Kring Diemen was weliswaar niet betrokken bij de samenstelling van de tentoonstelling en de redactie van de catalogus, maar heeft voor die bijzondere dag wel een aantal kunstwerken uit haar collectie in bruikleen gegeven. Ook werd er van deze werken gedigitaliseerd beeldmateriaal geleverd, wat het mede mogelijk maakte dat de catalogus op de dag van de tentoonstelling voor kostprijs kon worden aangeboden.

Net als de tentoonstelling werd de catalogus ingedeeld in drie tijdsperiodes: tot 1900, van 1900 tot 1950 en van 1950 tot heden. Er weden niet alleen etsen, gravures, tekeningen, aquarellen en schilderijen in opgenomen, maar ook een aantal prentbriefkaarten, spotprenten, foto's, kunstvoorwerpen, gedichten en wat dies meer zij. Het centrale thema "Diemen" werd uitgewerkt door een hele reeks van professioneel werkende en amateur kunstenaars, met name Piet Mondriaan, Ger Gerrits, Pia Sprong, Christiaan Hoogmoed, Emmy de Goede, Joke Schenk, An Groenen, Rene Tosari, Steven Dijk, Hilda Kernell, Noor van Mens en vele anderen. Wie de tentoonstelling gemist heeft kan nog een exemplaar van de 74-pagina dikke catalogus kopen bij Bruna Diemen in het Winkelcentrum Diemerplein.

Concerten in De Hoop

In de voormalige schuilkerk De Hoop staan in de serie concerten op de laatste zondagmiddag van de maand de volgende optredens op het program:

26 januari 2014: *The Spirit of Gambo* met hun "Reis om de wereld" in 12 toonsoorten, waarin de viola da gamba en de muziek van John Jenkins (1592-1678) centraal staat.

23 februari 2014: *Het Magisch Mini Orkest* van Izhar Elias en Fernando Riscado Cordas, met hun rijke scala aan romantische klankkleuren van originele 19de-eeuwse en klassieke Spaanse gitaren.

30 maart 2014: *Café Dansant*, waarin drie bevlogen musici u meenemen in de tijd van het betoverende nachtleven van het vooroorlogse Parijs en Berlijn.

Kaartverkoop aan de zaal. Reserveren kan ook: tel. 020-3317135 of per e-mail: vriendenvandehoop@planet.nl. Voor meer informatie zie: www.schuilkerkdehoop.nl.

Napoleon in Diemen?

Tijdens het interview met Tiny en Sjaak Groot over vrijwilligerswerk in de protestantse kerk kwam (zie pagina 10 van dit nummer) ook aan de orde dat in Diemen het verhaal gaat, dat de Franse keizer Napoleon bij smederij Fakkeldij (indertijd gevestigd aan de Prins Hendrikkade) zijn paarden liet beslaan. Of dat ook letterlijk zijn eigen paard was, is niet helemaal duidelijk. Als dat wél het geval was zou het betekenen dat hij dus inderdaad in Diemen zelf geweest is. En niet alleen, maar via de Middenweg, en later over de Diemerzeedijk, langs onze woonplaats gereden is (zie het artikel van Bob de Hon in het vorige nummer van ons tijdschrift). Maar het verhaal kan natuurlijk ook gegaan zijn om paarden van zijn in Diemen gelegerde militairen. Als er mensen zijn die hier meer over weten houdt de redactie zich uiteraard aanbevolen voor nadere informatie.

Rectificatie

In het HKD-blad nr. 1-2013 werd in het onderschrift van de foto links onder op pagina 35 abusievelijk vermeld dat de eerste schuilkerk aan de Overdiemerweg te Overdiemen "De Hoop" was genaamd. De naam van deze schuilkerk was echter "Sint Petrus' Banden".

In het HKD-blad nr. 1-2013 werd in de tekst op pagina 36 (linker kolom, 8e regel) foutief het jaartal "1784" vermeld in plaats van "1774".

Foto voorzijde omslag: De Drumbandfanfare 'ASV Diemen', gekleed in splinternieuwe uniformen, geven acte de présence bij de ingebruikname van het nieuwe verenigingsgebouw "De Schakel" van de ASV. In het gebouw aan de Burgemeester Bickerstraat was voorheen de Prinses Ireneschool gehuisvest (foto 1984 Gerrit Hols).

Foto's achterzijde omslag: Een impressie van de vele vrijwilligersactiviteiten in Diemen in de jaren '80 en '90 uit het archief van Gerrit Hols.

